

HET JAAR VAN DE SOLIDARITEIT

JAARVERSLAG 2015

VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN

Vluchtelingenwerk
VLAANDEREN

COLOFON

redactie & eindredactie	Vluchtelingenwerk Vlaanderen
Verantwoordelijke uitgever	Rein Antonissen, Kruidtuinstraat 75, 1210 Brussel Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw
Speciale dank aan	De medewerkers van Vluchtelingenwerk voor hun inbreng. De leden en partnerorganisaties van Vluchtelingenwerk

De resultaten en activiteiten in dit jaarverslag konden we alleen maar neerzetten dankzij de financiële steun van tal van partners, bedrijven en individuen en dankzij het enthousiasme en de kracht van mensen op de vlucht, medewerkers en vrijwilligers.

INHOUD

VOORWOORD	4
DEEL I HET JAAR VAN DE SOLIDARITEIT	5
STEEDS MEER MENSEN OP DE VLUCHT	6
VLUCHTELINGENWERK IN DEZE CRISIS	8
MIDDENVELD EN BURGERS IN ACTIE	9
FUNDAMENTELE GRONDRECHTEN GARANDEREN	11
BEDRIJVEN ENGAGEREN ZICH	13
FONDSENWERVING: EEN RECORD	13
THEMA: OPVANG	14
THEMA: BESCHERMING	16
PROJECTEN EN SAMENWERKINGEN	19
DEEL 2 WIE ZIJN WE?	23
MISSIE	23
EEN GEDREVEN TEAM	23
VRIJWILLIGERS	24
STUDENTENSTAGES	24
ONZE LEDEN	24
DEEL 3 HET JAAR VAN VLUCHTELINGENWERK IN CIJFERS EN GRAFIEKEN	26
FINANCIËN	26
PERSONEEL & VRIJWILLIGERS	28
BEREIK VIA SOCIALE MEDIA	29
BEZOEKERS STARTPUNT	30
GEMIDDELDE BEZETTING VAN ONZE OPVANG PER NACHT	30

VOORWOORD

2015 was een memorabel jaar in de geschiedenis van Vluchtelingenwerk. We werden geconfronteerd met de grootste vluchtelingenbeweging sinds WO II.

De Europese Unie, met een totale bevolking van meer dan vijfhonderd miljoen mensen, bleek niet in staat om de aankomst van één miljoen nieuwkomers op een gestructureerde en humane manier te beheersen. Mensen op de vlucht bleven sterven in de Middellandse Zee. Wie de overtocht overleefde botste op hekken en prikkeldraad. Duurzame en menswaardige oplossingen blijven uit.

Nooit eerder had de Europese Unie het zo druk met het thema asiel en migratie. Nooit eerder werd er zo veel gepraat over Europese solidariteit. Nooit eerder stond die solidariteit zo onder druk.

Europa's antwoord op de vluchtelingencrisis is dubbelzinnig. Er werden vluchtelingen gered op zee, maar legale vluchtroutes bleven uit. Lidstaten onderhandelden maanden over een fair spreidingsplan, maar in de praktijk werden binnengrenzen gesloten. Intussen moet een dubieus akkoord met Turkije beletten dat vluchtelingen nog langer de oversteek wagen. Europa toont zich van haar minst solidaire zijde, met repressieve maatregelen die ongerede angst en sluimerend racisme voeden.

Tegenover dat falende beleid stonden ontelbare hulp- en welkomstacties van en door burgers en middenveld, een golf van solidariteit die aantoont dat er wel degelijk een groot en stevig draagvlak bestaat voor een warm onthaal van mensen op de vlucht.

Burgers, verenigingen, scholen, bedrijven snelden massaal ter hulp toen de nood hoog was. Ze zorgden voor eten, drinken, dekens en een bed. Ze zetten hun harten en deuren open terwijl het beleid grenzen sloot.

Onze campagne Gastvrije Gemeente klokte af op 353 gastvrije initiatieven in Vlaanderen en Brussel, een absoluut record.

Anne Van Lancker, voorzitter

DEEL I HET JAAR VAN DE SOLIDARITEIT

“La solidaridad es la ternura de los pueblos” (Tomás Borge)

Vluchten is van alle tijden. Misschien een dooddoener, maar toch schuilt er veel waarheid in deze zin. De geschiedenis leert ons dat mensen al millennia lang vluchten voor politiek geweld, economische crisis en onderdrukking. Ook in Europa waren er grote vluchtelingenbewegingen. Joden werden bijvoorbeeld niet alleen vervolgd, maar in de middeleeuwen ook meermaals verjaagd. In

1 Solidariteit is de tederheid van het volk

de 17de eeuw ontvluchtten Franse Hugenoten de pesterijen naar - onder meer - de [Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden](#).

Mensen op de vlucht konden vaak terecht in naburige landen, maar toen er zich in Europa moderne staten met ‘landsgrenzen’ begonnen te vormen, werd het steeds moeilijker om een veilige haven te vinden. Grenzen gingen vaak ‘op slot’ voor mensen op de vlucht. Dat hield migratie echter niet tegen.

Ook Belgen verlieten massaal hun land door oorlogsgeweld, armoede of religieuze kwesties. Ze zochten een beter leven in andere werelddelen of buurlanden. Ze werden er – net als de vluchtelingen anno 2015 – geconfronteerd met

vooroordelen, zoals de onwil om te integreren of het voornemen om het werk van de 'autochtone' bevolking in te pikken.

Is gastvrijheid van alle tijden? Vluchtelingen die asiel zochten in België werden decennialang opgevangen door het middenveld en talloze vrijwilligers. In de jaren 1950 zetten de Vlamingen hun deuren open voor Hongaarse vluchtelingen. In de jaren 1970 zagen we een ongekennde solidariteit met de Chileense vluchtelingen. Ook de Vietnamese bootvluchtelingen werden aan de borst gedrukt.

Initiatieven zoals studiebeurzen voor studentvluchtelingen of praatgroepen om de Nederlandse taal onder de knie te krijgen, bevorderden de snelle integratie in de nieuwe maatschappij. Sommige Vlamingen stelden hun huis ter beschikking voor een korte verblijf. Anderen richtten een jeugdbeweging op voor asielzoekers en vluchtelingen.

In de jaren 1990 organiseerden veel Vlamingen zich om een tegenwicht te bieden tegen de negatieve tendens in het vluchtelingendiscours. De grote opvangcrisis bracht nieuwe noden met zich mee. Het middenveld en de vrijwilligersorganisaties detecteerden die snel en legden een 'compromisloze' gastvrijheid aan de dag.

Ook vandaag nemen veel Vlamingen het op voor asielzoekers en vluchtelingen. Overal duiken gastvrije initiatieven op.

Hoe langer de asielcrisis aansleept, hoe meer het engagement van vrijwilligers en middenveld uitgedaagd wordt. De toon van politiek en media wordt harder. De barrières en drempels worden hoger. Soms lijkt de angst voor de onbekende nieuwkomers het te halen van de solidariteit. In de coulissen van het publieke debat blijven talloze mensen en organisaties zich toch onverminderd inzetten voor de rechten en de waardigheid van mensen op de vlucht.

Het draagvlak om vluchtelingen een warm onthaal te bieden en om een solidaire partner te zijn in het integratieproces van deze nieuwkomers, is allerminst verleden tijd.

STEEDS MEER MENSEN OP DE VLUCHT

IN DE WERELD EN IN EUROPA

Eind 2014 waren er wereldwijd 59 miljoen mensen op de vlucht. De officiële cijfers van UNCHR, de VN-vluchtelingenorganisatie, voor 2015 zullen pas in juni 2016 beschikbaar zijn. Aangezien het aantal vluchtelingen, asielzoekers en interne ontheemden wereldwijd het hele jaar door bleef

stijgen, zal het totaal voor 2015 wellicht de kaap van 60 miljoen overschrijden. Een triest record. En dat voor het derde jaar op rij.

Het overgrote deel van de vluchtelingen vindt nog steeds opvang buiten Europa, hoofdzakelijk in de eigen regio en ontwikkelingslanden. In 2015 voelde Europa voor het eerst in lange tijd de gevolgen van de toenemende conflicten en vervolgingen in de wereld.

Via de Middellandse Zee kwamen meer dan een miljoen mensen aan in Europa. Met een gemiddelde van 2700 mensen per dag is dat 4,5 keer zoveel als in 2014. In april begon het aantal aankomsten te stijgen. Dat cijfer ging pijlsnel de hoogte in tijdens de zomermaanden en bereikte een piek in oktober 2015. In die ene maand registreerden we meer aankomsten dan in heel 2014, namelijk 221 374. De overgrote meerderheid van de mensen kwam uit Syrië, Afghanistan en Irak.

In de laatste maanden van 2015 daalde het cijfer, al bleef het wel boven de 100 000 per maand. De oorzaak lag wellicht aan de koude wintermaanden en slecht weer, die de overtocht extra gevaarlijk maakte. Het is onmogelijk te voorspellen wat de evolutie zal zijn in 2016. De kans is echter groot dat veel mensen hun leven zullen blijven wagen op zoek naar bescherming en veiligheid.

IN BELGIË

In 2015 vonden meer mensen op de vlucht ook de weg naar het veilige België. De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) registreerde in totaal 35 476 asielaanvragen. Dat is een verdubbeling ten opzichte van 2014 en het hoogste aantal sinds 2000. Die stijgende tendens toonde zich al duidelijk in mei, maar steeg pas sterk tijdens de zomermaanden. In augustus registreerden we maar liefst dubbel zoveel vluchtelingen (4621) als in juli. De hoogste maandpiek bereikten we in september, met meer dan 5512 geregistreerde aanvragen. Daarna ging het aantal aanvragen weer licht in dalende lijn, ook op Europees niveau. Op geen enkel moment daalde het cijfer onder de 4000 per maand. Bovendien zagen we vanaf 1 augustus een duidelijke kloof tussen het aantal effectieve aankomsten in België en het aantal geregistreerde asielaanvragen. Dat komt doordat DVZ sinds die datum het maximum aantal registraties per dag begrensd heeft: niet elke aangemelde werd onmiddellijk geregistreerd. Mensen vonden geen opvangplek en kwamen op straat terecht. In het

cijfer van 35 476 aanvragen zijn niet alle asielzoekers opgenomen die in 2015 in België aankwamen.

PROFIEL VAN DE ASIELZOEKERS IN BELGIË

Het grootste deel van de asielaanvragen in 2015 kwam van Irakezen (21,8%), Syriërs (21,3%) en Afghanen (20%), kortom mensen uit landen die al jaren gebukt gaan onder oorlog, conflict en ernstige schendingen van de mensenrechtenschendingen.

De meesten onder hen hebben nood aan bescherming en zullen mogen blijven.

In 2015 nam het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) in totaal 13 369 beslissingen. In meer dan de helft (50,5%) van de gevallen erkende de commissaris-generaal de vluchtelingenstatus. In 10,2% van de beslissingen kende hij subsidiaire bescherming toe. Dat bracht België tot een ongezien hoge beschermingsgraad van 60,7%.

CHAOS IN HET OPVANGBELEID

2015 was wat opvang van asielzoekers betreft wellicht één van de meest dubbelzinnige jaren ooit.

Besparingslogica, gecombineerd met een relatief laag aantal asielzoekers in 2014, resulteerde in een drastische afbouw van het aantal opvangplaatsen. Ondanks de vele aanhoudende conflicten in de wereld, het grote aantal vluchtelingen en tal van signalen van experts en middenveld, snoeide de regering drastisch in het aantal opvangplaatsen.

In januari 2015 beschikte Fedasil - de federale dienst voor de opvang van asielzoekers - over een opvangnetwerk van 17 000 plaatsen. De meeste opvangpartners van Fedasil, waaronder ook Vluchtelingenwerk, zaten in het eerste trimester van 2015 nog volop in een 'afbouw'-scenario of hadden net een dergelijk scenario achter de rug. Ondanks de stijging van het aantal asielaanvragen in Europa (vanaf april 2015) en de duidelijke stijging in België (vanaf mei 2015) bleef het Belgische opvangnetwerk krimpen tot begin juli 2015. Fedasil bereikte in juli 2015 het streefdoel van de overheid, namelijk een structurele capaciteit van 16 200 opvangplaatsen.

Nog geen maand later explodeerde het aantal asielaanvragen in België. De regering stelde snel 2000 bufferplaatsen ter beschikking. Een bufferplaats kan enkel geactiveerd worden wanneer de structurele beschikbare opvangplaatsen niet

volstaan bij een plotse hoge instroom van asielzoekers.

Door de relatieve 'rust' in de eerste helft van 2015, kon Fedasil - in navolging van het regeerakkoord en de Europese richtlijnen - een nieuw opvangmodel creëren. In dit nieuwe model zit een belangrijke eis vervat van het middenveld, namelijk 'focussen op de noden van de persoon'.

Het nieuwe model geeft echter absolute voorkeur aan de opvang van asielzoekers in collectieve centra. Individuele opvangplaatsen zijn er enkel voor groepen met een hoge erkenningsgraad, kwetsbare groepen en mensen met een verblijfsstatuut die nog een korte periode in de opvang mogen blijven.

Fedasil testte een aantal onderdelen van het nieuwe opvangmodel uit, om het nadien over het hele netwerk in te voeren. Zover kwam het echter niet. Toen de zomer aanbrak lag de prioriteit en de noodzaak bij het creëren van nieuwe plaatsen. Vanaf dat moment werden in snel tempo en aan de lopende band opvangplaatsen bijgecreëerd. Op 1 oktober 2015 telde het opvangnetwerk al 23.473 plaatsen, met een bezettingsgraad van 97%. Op 1 januari 2016 telde het netwerk 33.348 plaatsen. Op een paar maanden tijd verdubbelde de regering de opvangcapaciteit.

Een nieuw element was de introductie van de openbare aanbesteding voor het organiseren van asielopvang. Verschillende private spelers en bedrijven tekenden in en maken intussen deel uit van het opvangnetwerk.

Ook nieuw was de creatie van de pre-opvang: bedden in grote slaapzalen in kantoorgebouwen vlakbij DVZ. Die bedden zijn bedoeld voor mensen die zich als asielzoeker willen aanmelden, maar die DVZ niet kan registreren.

In november 2015 stemde de regering in met de creatie en uitvoering van een materieel spreidingsplan. Dat plan houdt in dat steden en gemeenten verplicht worden een bepaald aantal opvangplaatsen voor asielzoekers te organiseren. Dat aantal opvangplaatsen wordt bepaald op basis van het aantal inwoners, het aantal mensen met een leefloon, het netto belastbaar inkomen en de al bestaande opvangplaatsen per gemeente. De uitvoering van dit spreidingsplan was nog volop in onderhandeling begin 2016, maar werd in maart 2016 goedgekeurd.

VLUCHTELINGENWERK IN DEZE CRISIS

HET STARTPUNT OP DE DAG VAN AANKOMST

Op de eerste dag van hun aankomst kunnen asielzoekers terecht in ons Startpunt. Een team van vrijwilligers onthaalt hen 's middags met een kom soep en informeert hen over hun rechten en het verloop van hun asielprocedure. In 2015 ontvingen we 25.013 mensen in het Startpunt, waarvan 16.406 tijdens de laatste 4 maanden van het jaar. De meesten van hen kwamen uit Syrië, Afghanistan en Irak. Ze kregen allemaal een asielprocedure-informatiebrochure in hun moedertaal, aangevuld met mondelinge up-to-date informatie.

VRIJWILLIGERS STAAN KLAAR

We kunnen en mogen het belang van onze vrijwilligers niet overschatten. Het afgelopen jaar waren in het Startpunt 165 vrijwilligers actief. Zij nemen elke dag heel wat logistieke, administratieve en informatieve taken op zich. De groep vrijwilligers die zich engageert is erg divers. Ongeveer twintig procent van hen zijn zelf asielzoekers of vluchtelingen. Daarnaast kunnen we rekenen op de hulp van van studenten, gepensioneerden, mensen die in bedrijven in de buurt werken en tijdens hun middagpauze komen helpen en vele anderen.

Omdat asielzoekers zonder registratie geen recht hebben op opvang en de overheid deze mensen dus in de kou liet staan ondanks de wettelijke verplichting om mensen op te vangen, ontstond er een tentenkamp in het hart van Brussel. Vluchtelingenwerk heeft er al die tijd op aangedrongen dat de overheidsdiensten mensen kwalitatief opvangen en niet lieten overnachten in de Brusselse straten.

Onze focus lag op het aanbieden van informatie en het monitoren van de situatie in de straten, pleinen, parken en het Noord Station. Absolute prioriteit lag in het doorverwijzen van mensen die op straat verbleven naar reguliere opvang en toegang tot de procedure. Dat deden we via een permanentiesysteem met getrainde vrijwilligers. We zorgden ervoor dat asielzoekers hun procedure konden starten en uiteindelijk naar een opvangcentrum konden vertrekken. Tijdens onze permanenties boden we noodzakelijke informatie aan aan 2400 mensen. Onder hen waren 82 families en 94 niet-begeleide minderjarigen.

Een groep vrijwilligers uit het Startpunt hielp ons bij het aanbieden van informatie, het tolken en het wegwijs maken naar de overheidsdiensten en noodzakelijke hulp (voeding, slapen, etc). Deze vrijwilligers konden de mensen die net arriveerden informeren in hun moedertaal (Arabisch, Somalisch, Dari, Pasjtoe, Tigrinya, Koerdisch, ...).

Mina kwam naar Brussel in het kader van het European Voluntary Service (EVS) programma. Ze werkte een jaar als vrijwilliger in het Startpunt, waar ze andere vrijwilligers coördineerde en ondersteunde.

'Mijn naam is Mina. Ik kom uit Iraaks-Koerdistan en ben 26 jaar. In 1997 vluchtten we door een conflict in Noord-Irak. We vroegen asiel aan in Denemarken, het land waar ik intussen al vijftien jaar woon. De vrijwilligers in het Startpunt hebben allemaal een heel uiteenlopende achtergrond, wat het samenwerken superboeiend maakt. Ik vind het een verrijking om andere culturen, religies en tradities te ontdekken. Werken met andere vluchtelingen is mijn passie, net door mijn persoonlijke ervaringen als vluchteling. Bovendien deed ik vrijwilligerswerk in diverse vluchtelingenkampen in Denemarken en in Iraaks-Koerdistan.

'Ik doe vrijwilligerswerk, omdat ik altijd het gevoel heb gehad dat het mijn plicht is. Het is mijn plicht als mens om mensen die hulp nodig hebben bij te staan. Het vereist dat je eerlijk bent met jezelf. Het belangrijkste is je hart volgen. Wees niet bang om uit je comfortzone te komen en daag jezelf uit. Vrijwilligerswerk helpt je vooruit in je persoonlijke ontwikkeling door de ervaringen die je opdoet en de uitdagingen die je aangaat.'

STRATEN, PLEINEN EN PARKEN

Door de sterke stijging van het aantal asielzoekers in augustus 2015 ontstonden er lange wachtrijen aan DVZ. Bovendien registreerde DVZ maar tweehonderdvijftig mensen per dag (eind 2015 zelfs nog minder). Alle andere asielzoekers kregen een brief met de vraag om later terug te komen.

Daarnaast ondersteunden we humanitaire organisaties en burgerbewegingen die actief waren in de Noordwijk. We kochten dekens voor wie er de nacht doorbracht. We ondersteunden de Sint-Rochuskerk, die maandenlang asielzoekers opving.

Via rechtstreekse contacten met asielzoekers, vrijwilligers, lidorganisaties en via de media kre-

gen we signalen over de ongelijke en soms ondermaatse kwaliteit van de huisvesting en de begeleiding in een aantal opvanglocaties. De snelheid waarmee plaatsen vrijgemaakt werden was ongezien. Maar het gevolg was dat asielzoekers op alle mogelijke plaatsen terechtkwamen: in sporthallen, campings, uitgeleefde kazernes, leegstaande hotels en appartementen. Het gebrek aan 'doorstroming' van tijdelijke noodopvang naar reguliere opvang zorgde voor veel frustraties. Asielzoekers hadden geen enkel zicht op wanneer

tenis, etc) op de Boot. Met 'De Boot In' wilden we nationale aandacht voor de moeilijke tocht die vluchtelingen moeten afleggen om hier bescherming te krijgen. Tijdens de rondvaart in Brussel vertelden getuigen hun verhaal aan bekende mensen en journalisten.

Op Wereldvluchtelingendag, 20 juni 2015, benadrukten het gebrek aan veilige en legale toegang voor mensen op de vlucht. Onder het motto 'It could be me, it could be you. Refugees are people like you and me', vroegen organisaties in meer

Mohamed is 27 jaar en komt uit Damascus, Syrië. Hij geeft informatie aan de pas gearriveerde asielzoekers in België.

Toen ik in België belandde om asiel aan te vragen, ontvingen vrijwilligers mij 's middags in het Startpunt. Ik besloot meteen dat ik, zodra ik mijn papieren kreeg, zelf vrijwilliger zou worden. Ik geef uitleg aan asielzoekers die net zijn aangekomen in België. Ik denk dat het belangrijk is om mensen te helpen wanneer ze echt hulp nodig hebben. Een van mijn mooiste herinneringen is dat we mensen die op straat sliepen mee konden nemen naar een warme en droge slaapplek. Het minst leuke is het moment waarop ik merk dat sommige mensen de soep niet lusten. Die overschotten moeten we dan weggooien. Het fijnste is mensen een glimlach te kunnen bieden in moeilijke tijden.'

ze mochten verhuizen naar een aangepaste opvangplek en kregen vaak onvoldoende informatie.

Vluchtelingenwerk gaf alle signalen door aan de verschillende bevoegde instanties en probeerde asielzoekers, begeleiders en advocaten maximaal te informeren.

MIDDELVELD EN BURGERS IN ACTIE

VEILIGE EN LEGALE TOEGANG TOT EUROPA: ACTIES

In de lente van 2015 bleven gruwelijke beelden van mensen die in gammele bootjes de Middellandse Zee overstaken en verdronken, in alle huiskamers binnenkomen via de media. Mensen op de vlucht verdronken na een dagenlange tocht en het betalen van heel wat geld aan mensensmokkelaars. Om de inertie van de Europese ministers aan te klagen bundelde Vluchtelingenwerk samen met andere middenveld organisaties de krachten en werden massa's mensen gemobiliseerd.

In april 2015 organiseerden we een 'Stille Mars' samen met o.a. Amnesty International Vlaanderen, 11.11.11. en CIRÉ. De actie kwam er nadat meer dan duizend vluchtelingen hun leven verloren in de Middellandse Zee. Wij vroegen aan de EU-leiders om de reddingoperaties op te drijven en veilige toegang te bieden aan mensen op de vlucht. Zowel nationale als internationale media hadden veel aandacht voor deze actie.

In juni 2015 stapten we samen met tal van bekende vlamingen (Pieter Embrechts, Lotte Hey-

dan honderd landen over de hele wereld aandacht voor de miljoenen mensen die gedwongen hun thuis moeten ontvluchten voor oorlog en vervolging. Samen met een partnerschap (UNHCR, BCHV, CGVS, CIRÉ, Convivial, Belgische Rode Kruis, Fedasil, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en ECRE) organiseerden we een grootschalige actie in meer dan 50 Belgische treinstations. Meer dan tweehonderdvijftig vrijwilligers deelden aan de reizigers een kleurplaat/flyer van cartoonist Brecht Vandenbroucke uit, met de oproep: "Geef kleur aan Wereldvluchtelingendag!" In de folder stond meer informatie en cijfers over de situatie van vluchtelingen wereldwijd.

In september 2015 organiseerden we samen met andere middenveldorganisaties en tal van burgerinitiatieven een lange mars door Brussel. Meer dan 15.000 mensen stapten mee in een kleurige stoet om mensen op de vlucht welkom te heten, onder de banner 'Refugees Welcome'.

BURGERS IN ACTIE

De nijpende noodsituatie in de zomer en herfst van 2015 ging gepaard met een Ongeziene en hartverwarmende golf van solidariteit. We werden overstelpt met aanbiedingen en vragen van mensen, organisaties en bedrijven die wilden helpen en tal van vragen van partnerorganisaties. Het aantal kandidaat-vrijwilligers steeg tot meer dan 450 mensen en werd zo groot dat mensen op een wachtlijst terechtkwamen. Dankzij de vele giften

die we in die tweede helft van het jaar ontvingen konden we de situatie de baas en slaagden we erin de belangrijkste noden te lenigen: we verdeelden dekens, gaven informatie, boden soep aan en zochten mee naar plaatsen om te overnachten.

Om te vermijden dat mensen op straat moesten slapen zagen we ons genoodzaakt om samen met onze partners noodopvang te organiseren. We financierden en organiseerden transport voor mensen zonder slaapplek zodat ze bij geëngageerde vrijwilligersgroepen en burgers konden verblijven. Ook in het Brusselse ontstonden er spontane initiatieven bij mensen thuis om mensen te slapen te leggen. Vluchtelingenwerk droeg er zorg voor dat mensen correct werden geïnformeerd en zo snel mogelijk werden toegeleid naar de reguliere pre-opvang van het Croix Rouge en de overheid die vanaf september operationeel was.

Tijdens die crisismaanden bleven we pleiten voor normale, wettelijke registratie en opvang zodat kampen, tentjes, verblijf in kraakpanden en overnachtingen in stations niet nodig waren. De overheid bleef echter doof en noodopvang kwam pas laat op gang.

Wat ons bijblijft van deze uitzonderlijke crisisperiode is hoe talloze burgers zich engageerden en organiseerden om vluchtelingen te helpen. Overal in Vlaanderen toonden individuen verenigingen, scholen, jeugdbewegingen en vele anderen zich betrokken genoeg om iets te ondernemen. Die gastvrije initiatieven wilden we zichtbaar en kenbaar maken en hebben we verzameld in onze campagne 'Gastvrije Gemeente'.

'GASTVRIJE GEMEENTE' VERZAMELT MEER DAN 350 GASTVRIJE INITIATIEVEN

Eens in België moeten asielzoekers en vluchtelingen stap voor stap hun leven terug opbouwen. Solidariteit en gastvrijheid zijn hierbij cruciaal. Niet alleen asielzoekers, maar ook de brede maatschappij heeft behoefte aan een positief debat over asiel en vluchtelingen. Sinds 2012 werken we op die manier een jaarlijkse campagne uit waarbij we gastvrije initiatieven en acties in de kijker plaatsen.

Onze campagne Gastvrije Gemeente zet de vele gastvrije initiatieven in Vlaanderen en Brussel op de kaart en maakt gastvrijheid zichtbaar. In plaats van met een beschuldigend vingertje te klagen over een tekort aan solidariteit, zetten we een positieve campagne op die vertrekt van mooie verhalen. Met een wondermooi filmpje en een

nieuwe webstek lanceerden we in het najaar opnieuw de campagne.

Voor de campagne van 2015 werkten we voor het eerst samen met partner Cera. Daarnaast toonden tal van andere partners uit het brede midden-

veld zich bereid om onze campagne te versterken. Dat aantal partners groeide vorig jaar van 13 uit tot maar liefst 44. O.a. 11.11.11, de Landelijke Gilden, KWB, Femma, de onderwijskoepels, de jeugdsector en de kunstensector sloten aan.

De eerste fase van de campagne, van oktober tot december 2015, werd benut om mensen te inspireren en te motiveren om zelf een gastvrij initiatief op te starten. Op 14 december 2015 organiseerden we samen met Cera de eerste Inspiratiedag Gastvrije Gemeente, waar mensen tips, ideeën en inspiratie konden opdoen om mensen op de vlucht warm te onthalen.

Daarnaast ontwikkelden we een aantal 'toolkits' voor gastvrije initiatieven. De gastvrije toolkit onderwijs verzamelt tips en info voor scholen en leerkrachten over hoe ze hoe ze met hun leerlingen aan de slag kunnen gaan rond het thema vluchtelingen en asielzoekers. Daarnaast zorgden we voor een actuele update van de bestaande toolkit voor bibliotheken en ontwikkelden we een gespreksmethodiek over het begrip 'gastvrijheid'.

In het voorjaar van 2016 ronden we de campagne af: de stemronde gaat van start, de jury selecteert een aantal genomineerden en de winnaars worden bekend gemaakt en in de bloemetjes gezet tijdens een award show.

We klokten het aantal deelnemers af op het historische record van 353 initiatieven in 7 categorieën: individuen, gemeentebesturen, scholen, bibliotheken, verenigingen, cultuurorganisaties en bedrijven. Het gaat dus prima met de gastvrijheid in Vlaanderen en Brussel.

FUNDAMENTELE GRONDRECHTEN GARANDEREN

Integratie & het garanderen van fundamentele grondrechten blijft cruciaal in het verhaal van mensen op de vlucht. Ondanks eerder opgelegde besparingen en omwille van de asielcrisis en de sterke stijging van het aantal nieuwkomers wilden we opnieuw inzetten op een aantal knelpunten van het integratievraagstuk: huisvesting en werk.

Een degelijk dak boven het hoofd en een waardig inkomen zijn van essentieel belang voor een goede integratie van erkende vluchtelingen. Helaas vinden vluchtelingen om uiteenlopende redenen moeilijk toegang tot onze woon- en arbeidsmarkt. Taalachterstand, discriminatie en bureaucratische drempels maken het voor hen extra moeilijk om een woning of een job te vinden.

Rond deze thema's organiseerden we een aantal forums met interessante sprekers. Daarnaast stuurden we onze eigen sprekers naar verschillende organisaties om de knelpunten en uitdagingen rond deze sociale grondrechten te duiden.

te leggen, de taal te leren en relevante ervaring op te doen.

In de week van de vrijwilliger zetten we elke dag korte verhalen in de kijker via onze digitale kanalen. Op 1 mei 2015, de Dag van de Arbeid, interviewden we een asielzoeker van het Startpunt en deelden we zijn verhaal via sociale media.

In 2015 besteedden we veel aandacht aan de positieve beeldvorming over vluchtelingen op de arbeidsmarkt en in het vrijwilligerswerk. Daarnaast boden we professionals en actieve vrijwilligers een platform rond 'werk'. Dankzij dit open platform, waar interessante sprekers en debat elkaar afwisselden, kregen de aanwezigen goede informatie die ze konden doorgeven aan asielzoekers en vluchtelingen. Voor ons bood het platform dan weer een bron van informatie over de noden en pijnpunten. Zo kregen we signalen dat asielzoekers en vluchtelingen niet altijd de nodige noodzakelijke info hebben over hun rechten op de arbeidsmarkt en stelden we helaas ook misbruiken vast.

Ahmed startte in oktober in het Startpunt. Hij is 29 jaar en komt uit Mali. Hij woont al vier jaar in België.

In het Startpunt neem ik samen met de andere vrijwilligers logistieke taken op mij. Voor mij is vrijwilligerswerk iets dat iedereen zou moeten doen. Ik kom uit één van de armste landen van de wereld; ik kan niet onverschillig toekijken als ik alle moeilijkheden zie die mensen doormaken als ze migreren.

Het minst leuke moment tijdens mijn vrijwilligerswerk was toen Joseph, een medevrijwilliger, overleed. Ook het afscheid van Mina viel me zwaar. Er is niets zo mooi als een nuttige dienst verlenen, samen met een enthousiaste en moedige groep vrijwilligers die iedere dag het beste geven voor een nobele zaak.'

WERK

In het memorandum voor de verkiezingen van 2014 pleitten we al om asielzoekers sneller toegang te geven tot de arbeidsmarkt. Asielzoekers konden op dat moment pas aan de slag wanneer ze zes maanden na hun aanvraag nog geen antwoord hadden gekregen van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. In november 2015 werd de wetgeving aangepast. Dat betekent dat asielzoekers nu al na vier maanden aan de slag kunnen.

We kunnen het recht op werk en de toegang tot de arbeidsmarkt niet loskoppelen van het recht op vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk zorgt immers voor ervaring en verbreedt het persoonlijke sociaal netwerk van de vrijwilliger. Het is een manier voor vrijwilligers en asielzoekers om zich in te zetten voor onze samenleving, om contacten

HUISVESTING

Wie na een lange procedure eindelijk de verhoopte erkenning op zak heeft, krijgt twee maanden de tijd om zelf een woning te vinden. Na die twee maanden moeten erkende vluchtelingen de opvangcentra verlaten. Als dat niet lukt belanden ze op straat en worden ze veelal dakloos.

Veel vluchtelingen hebben niet onmiddellijk recht op een leefloon. Zonder financiële ondersteuning van het OCMW is het voor hen eenvoudigweg onmogelijk om een dak boven hun hoofd te vinden. Zelfs wie wel een leefloon ontvangt, maakt weinig kans op de woonmarkt. De wachtlijsten voor een sociale woning zijn intussen zo lang geworden dat wie er op belandt maar beter alle hoop laat varen. Op de private markt zijn kandidaat-huurders dan weer de speelbal van verhuurders, die weinig animo vertonen om hun

Pauline is 24 jaar en studeert in Brussel.

‘Elke vrijdagmiddag kom ik enkele uurtjes de handen uit de mouwen steken. Ik doe iedere keer iets anders: de vaat, op-dienen, koffie en thee uitschenken.

Ik heb ervoor gekozen om mee te helpen in het Startpunt omdat ik mijn vrije uren nuttig wou besteden en meer te weten wou komen over vluchtelingen. Het afscheidsfeestje van Mina zal ik niet snel vergeten. Ik merkte dat de vrijwilligers bij het Startpunt één grote familie vormen waarbij warmte een sleutelwoord is.

Ik vind het enorm verrijkend om vluchtelingen ook eens op een andere manier te leren kennen dan via de berichtgeving in de media. Die is vaak zeer negatief.’

woningen te verhuren aan mensen zonder loon-briefje en met buitenlandse roots.

In 2015 organiseerden we ook een inhoudelijk platform rond huisvesting. We boden ondersteunend materiaal om te gebruiken tijdens de zoektocht naar een geschikte woning voor erkende vluchtelingen. Vluchtelingenwerk deed een oproep om tips en info met ons te delen. Al het gebundelde materiaal werd gepubliceerd op onze website.

Daarnaast onderzochten we in 2015 de piste van alternatieve woonvormen. We geloven sterk in de meerwaarde van deze nieuwe manieren van wonen, maar helaas blijft het wachten op een aangepast wettelijk kader. Veel concrete verwezenlijkingen zijn er dus nog niet. In juni 2015 dienden we een project in bij het Agentschap Binnenlands Bestuur om verder onderzoek te doen naar de mogelijkheden van alternatieve woonvormen in Turnhout. Het doel is om een buddyproject en een informatiepakket te ontwikkelen rond de zoektocht naar huisvesting van erkende vluchtelingen. We werken samen met het stadsbestuur, het OCMW, de vzw Samenhuizen en CAW De Kempen.

vluchtelingenwerk.be/huisvesting

PLEEGZORG: GEEF DE WERELD EEN THUIS

Sinds september 2015 zijn we samen met Pleegzorg Vlaanderen en Minor-Ndako op zoek naar gastvrije gezinnen onder de noemer ‘Geef de wereld een thuis’. In het kader van dit project kunnen pleeggezinnen niet-begeleide minderjarige vluchtelingen, gevluchte gezinnen met minstens één minderjarig kind of vluchtelingen met een beperking tijdelijk opvangen.

Erkende vluchtelingen krijgen maar twee maanden tijd om zelf een woning te vinden van zodra ze hun erkenning op zak hebben. Die tijd is voor de meeste mensen te kort. Een tijdelijk verblijf in een pleeggezin kan hen extra tijd en onder-

steuning bieden. Het pleeggezin kan hen wegwijs maken in de Belgische samenleving en helpen bij

het uitbouwen van een lokaal netwerk en de zoektocht naar een huis.

We werken intussen volop rond de begeleiding en de screening van de vluchtelingengezinnen. De vzw Minor-Ndako neemt de aanvragen van de niet-begeleide minderjarigen voor hun rekening. Pleegzorg Vlaanderen informeert, screent en begeleidt de gezinnen die vluchtelingengezinnen willen opvangen.

vluchtelingenwerk.be/geef-de-wereld-een-thuis

ANDERE INTEGRATIETHEMA'S

Naast onze focus op wonen en werk blijven we ook alert inspelen op andere thema's wanneer de actualiteit daarom vraagt:

- **Recht op kinderbijslag:** In het najaar van 2015 lanceerde kamerlid Sarah Smeyers een voorstel om de kinderbijslag voor vluchtelingen te beperken in tijd. Wij pleiten ervoor dat kinderbijslag voor elk kind gegarandeerd blijft. Kinderbijslag is een belangrijke hefboom in de strijd tegen kinderarmoede. Daarnaast pleit Vluchtelingenwerk voor gelijke rechten voor alle kinderen. Bovendien blijkt uit cijfers dat

het maar om een zeer beperkt percentage (0,2%) van onze sociale zekerheid gaat.

- **Onderwijs:** In september 2015 organiseerden we een lunchcauserie met focus op jongeren en onderwijs Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen sprak er over het recht op onderwijs. Katrien Van Gelder (stad Gent) gaf duiding bij de voortzetting van onderwijs voor kinderen van wie de ouders kozen voor vrijwillige terugkeer.
- **Welzijn:** Op 8 december 2015 waren we aanwezig op de hoorzitting rond vluchtelingen en nieuwkomers van SAR WGG (Welzijn, Gezondheid en Gezin) in het Vlaams Parlement. Er is nood aan het blijvend inzetten van sociale tolken en interculturele bemiddelaars voor de psychosociale begeleiding van mensen op de vlucht. Daarnaast hielden we een pleidooi voor cultuursensitieve zorg.

BEDRIJVEN ENGAGEREN ZICH

De solidariteitsgolf in 2015 liet de bedrijfswereld niet onberoerd. Heel wat ondernemingen scharden zich achter diverse initiatieven voor vluchtelingen.

Sinds 2015 zoeken we actief naar samenwerkingen met de bedrijfswereld. Als vereniging beseffen we dat sterke partnerschappen positief kunnen zijn voor zowel Vluchtelingenwerk als voor deze ondernemingen. Hier kunnen we onze expertise delen en bedrijven ondersteunen in hun samenwerking met ons.

Voor we gesprekken starten, taxeren we elk bedrijf op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Als we ons kunnen vinden in de werking van de onderneming, starten de gesprekken.

De partnerschappen hebben als doel om nieuwe inkomsten te genereren, onze expertise te delen met bedrijven die ons willen ondersteunen en te beantwoorden aan de vraag van ondernemingen die iets voor Vluchtelingenwerk willen doen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is een 'hot' onderwerp binnen de bedrijfswereld. Heel wat bedrijven beseffen dat enkel focussen op winst niet volstaat. Stakeholders verwachten van bedrijven dat ze ook rekening houden met de mensen en ons milieu.

Samen met deze bedrijven zoeken we naar gedeelde maatschappelijke doelstellingen die we samen kunnen verwezenlijken. Dat kan aan de hand van financiële of andere giften, bepaalde diensten voor onze organisatie of via een oplei-

ding of bewustmaking van het personeel van het bedrijf in kwestie.

Verschillende restaurants in de omgeving van het Noordstation leverden maaltijden aan vluchtelingen. Proximus installeerde Wi-fi hotspots zodat vluchtelingen beter konden communiceren met familie en het thuisfront en plaatste twee batterij-laadstations voor smartphones. Reclamestudio Touch organiseerde een benefietavond ten voordele van Vluchtelingenwerk. Stuk voor stuk initiatieven die aantonen dat ondernemingen vluchtelingen willen helpen en ondersteunen.

Ook de vraag naar teamdagen in ons Startpunt ging fors omhoog. Veel bedrijven willen samen met hun werknemers de handen uit de mouwen steken. Door een dag mee te draaien in ons Startpunt komen ze rechtstreeks in contact met asielzoekers. Deze ervaring motiveerde verschillende werknemers om meer vrijwilligerswerk te doen. Een CEO besloot dat zijn werknemers een dag per week aan vrijwilligerswerk mogen doen, dus tijdens de betaalde werkuren.

We krijgen wekelijks vragen van bedrijven over hoe ze asielzoekers kunnen helpen en ondersteunen. We hebben gesprekken rond nauwe samenwerkingen met de bedrijfswereld. Er is grote vraag naar onze expertise op het vlak van tewerkstelling. Door bezuinigingen in onze subsidies kromp onze dienst integratie helaas aanzienlijk in. Dit zal ons er echter niet van weerhouden om onze expertise te delen en ondernemingen te blijven ondersteunen.

FONDSENWERVING: EEN RECORD

2015 was een bijzonder jaar voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen. In de eerste helft van het jaar ontvingen we 368 giften voor een totaal van 18.637,33 euro.

Vanaf augustus ontketende de grote media-aandacht voor asielzoekers en vluchtelingen een ongeziene golf van solidariteit. We ontvingen in 2015 niet minder dan 4372 giften en 559 162 euro van particulieren, organisaties en bedrijven.

We registreerden ook meer dan 30 spontane initiatieven ten voordele van asielzoekers en vluchtelingen, van verjaardagsfeestjes tot benefietconcerten. Zo bracht het benefietconcert van Flip Kowlier & Friends in de Handelsbeurs in Gent 17 115,50 euro op. Ook de opbrengst van de première van de film 'Problemski Hotel' in Kinopolis Gent, meer dan 5000 euro, werd volledig

PAPA IS 'T NOG VER?

HELP ONS HELPEN

GIFTEN.VLUCHTELINGENWERK.BE
BE06 5230 8056 2922

Deze mensen zijn niet op vakantie. Ze zijn op de vlucht voor oorlog, geweld en vervolging. Ze riskeren hun leven op zoek naar een veilige thuis. Vluchtelingenwerk Vlaanderen biedt hen een warm verhaal met een kop soep, de eerste belangrijke informatie over hun asielprocedure en kwaliteitsvolle opvang. We waken over hun rechten en ondersteunen iedereen die hen bijstaat. #helpsoep

Vluchtelingenwerk
VLAANDEREN

aan Vluchtelingenwerk gedoneerd. De benefiet #Refugees#Help#Fest in Ruislede bracht meer dan 17 000 euro op. Het Toneelhuis organiseerde 'Kunst op de vlucht': twee memorabele avonden voor, met en over vluchtelingen. Het zijn slechts een handvol voorbeelden. Daarnaast waren er tal van andere grotere en kleinere initiatieven die hun solidariteit met asielzoekers en vluchtelingen toonden.

Bovenop al die spontane initiatieven kwamen ook er nog eens een zeventigtal acties onder de vlag van Music For Life, de warmste week van Studio Brussel. Vluchtelingenwerk bleek één van de populairste goede doelen van de grootschalige campagne. Er werd voor 8000 euro aan plaatjes voor ons gedraaid en rockgroep Balthazar speelde 15 000 euro bij elkaar voor Vluchtelingenwerk. In 2014 brachten de acties in het kader van Music for Life 2042,08 euro op.

THEMA: OPVANG

LOBBYWERK NIEUW OPVANGMODEL

Vluchtelingenwerk organiseert zelf individuele opvang. We vinden het noodzakelijk dat er op z'n minst een evenwicht is tussen het aantal plaatsen in collectieve centra en individuele opvang. De hoge erkenningsgraad van de mensen die in 2015 toekwamen dwong de overheid ertoe om - in uitvoering van het nieuwe opvangmodel - voldoende individuele opvangplaatsen te voorzien.

KRITISCH VOOR PRIVATE SPELERS

Wij stellen ons kritisch op wat betreft de betrokkenheid van private partners. Een onduidelijke houding van de overheid rond de voorwaarden, samenwerkingsmodaliteiten en controlemechanismen zorgde al voor veel vragen.

In het bijzonder zorgwekkend in de opvang van asielzoekers is de samenwerking met G4S, de grootste beveiligingsfirma ter wereld. G4S moest in het Verenigd Koninkrijk al monsterboetes betalen voor de ondermaatse uitvoering van hun taken in de asielopvang. Het bedrijf levert bovendien materiaal en diensten aan Israëliëse detentiefaciliteiten en militaire controleposten op de Westelijke Jordaanoever.

OPVANGCRISIS

Vanaf half augustus 2015 slaagde DVZ er niet meer in om alle asielzoekers bij hun aankomst te registreren. In augustus meldden zich dagelijks tussen de tweehonderdvijftig en vijfhonderd mensen aan bij DVZ om hun asielaanvraag in te dienen. De Belgische overheid beperkte het aantal personen van wie de asielprocedure mocht opgestart worden tot tweehonderdvijftig per dag. De wachtzaal bleek te klein. Mensen werden weggestuurd en moesten op een andere dag terugkeren om hun asielaanvraag in te dienen. Bij gebrek aan een systeem om de asielaanvragen op een gestructureerde manier te organiseren, betekende 'bescherming' aanvragen plots dagenlang aanschuiven in open lucht en hopen dat je binnenraakte.

Omdat DVZ de asielzoekers niet registreerde, beschouwde de overheid ze niet officieel als asielzoekers. Het gevolg was dat ze ook niet terecht konden bij Fedasil voor een opvangplaats in overeenstemming met de Belgische opvangwet: bed, bad, brood en volwaardige begeleiding.

De Europese Opvangrichtlijn bepaalt dat alle lidstaten materiële voorzieningen beschikbaar moeten stellen voor iedereen 'die een verzoek om internationale bescherming doet'. Volgens staatssecretaris Theo Francken slaat dit enkel op asielzoekers die DVZ al registreerde. Juristen stellen echter dat een vluchteling al om internationale bescherming verzoekt vanaf het moment dat hij aan een overheid kenbaar maakt dat hij asiel wil aanvragen, met andere woorden, van zodra hij voor DVZ in de rij gaat staan.

Mannen, vrouwen en kinderen beladden door de stugge houding van de Belgische overheid op straat. Op basis van spontane burgerini-

tatieven ontstond er een o.a. vluchtelingenkamp in het Brusselse Maximiliaanpark.

Op 8 december 2015 werd België veroordeeld tot het betalen van een dwangsom, na een klacht van een Afghaanse asielzoeker. De rechter besliste dat de staat de man 125 euro moest betalen per extra dag dat hij moest wachten op registratie. De rechter oordeelde namelijk dat een niet-geregistreerde asielzoeker ook een asielzoeker is en baseerde zich voor zijn oordeel op de Europese wetgeving. Wij betreuren uiteraard dat het zo ver moest komen. Burgers, verenigingen, ngo's, burgerplatformen, kerken, ... sprongen in de bres en vingden heel wat kwetsbare asielzoekers op. Op 3 september 2015 dienden wij dan ook een klacht in bij de Europese Commissie.

Om de wachttijd tot de asielaanvraag en het recht op materiële opvang in te vullen, bood de federale overheid vanaf eind september 2015 pre-opvang aan. Het Belgische Rode Kruis organiseerde en beheerde die pre-opvang door bedden in een collectieve slaapruijnte aan te bieden in een voormalige kantoorruimte in de WTC III-toren, vlakbij DVZ en de dienst Dispatching van Fedasil.

Rond deze pre-opvang ontstond heel wat commotie. De eerste dagen raakten de plaatsen amper bezet. Er was sprake van heel wat verwarring en onduidelijkheid. De communicatie naar asielzoekers verliep niet altijd even vlot en tegenstrijdige berichten deden de ronde: nu eens leken er wel voldoende, dan weer onvoldoende plaatsen te zijn. Mensen getuigden dat ze de nacht op straat doorbrachten omdat ze naar eigen zeggen niet binnen mochten. Bovendien wilden heel wat asielzoekers fysiek in deze opvangfaciliteit verblijven, uit angst en onzekerheid.

Pas toen DVZ startte met het systematisch uitdelen van brieven (convocaties) en de regering het tentenkamp ontbond, zat de pre-opvang quasi altijd gevuld. In de brieven stond een datum vermeld waarop asielzoekers moesten terugkomen om asiel aan te vragen.

De pre-opvang zat na verloop van tijd vaak vol, waardoor opnieuw heel wat asielzoekers op straat terechtwamen, onder hen ook kinderen. Sommigen kregen in hun brief te lezen dat ze zich niet opnieuw konden aanmelden (een zogenaamde NO-convocatie). Dat betekende dat ze geen recht hadden op pre-opvang en opnieuw achteraan in de rij moesten aansluiten. In principe gaf DVZ voorrang aan mensen met kwetsbare profielen: gezinnen met kleine kinderen, minderjarigen, zieken. In de praktijk zagen we echter ook mensen

met een kwetsbaar profielen (jonge alleenstaande kinderen, een hoogzwangere vrouw...) weggestuurd worden.

Ook de Belgische tak van UNHCR, de VN-vluchtelingenorganisatie, oordeelde dat het Belgische beleid in strijd was met de Europese wetgeving. Die stelt namelijk dat elke vluchteling binnen drie werkdagen een asielaanvraag moet kunnen indienen. In uitzonderlijke omstandigheden mag dit oplopen tot tien dagen. In de praktijk liep deze termijn vaak op tot meer dan veertien dagen. In tegenstelling tot wat de regering communiceerde, kreeg niet iedereen een bed.

INDIVIDUELE OPVANG

Sinds 1999 is Vluchtelingenwerk een opvangpartner van de federale overheid. Samen met zes partners organiseren we of zoeken we individuele opvang voor asielzoekers. Tijdens hun asielprocEDURE worden asielzoekers aan ons toegewezen. Ze krijgen een opvangplaats in een woning, appartement of studio van één van onze opvangpartners: SESO (Sociale dienst Socialistische Solidariteit), Caritas International, CAW Brussel, CAW Antwerpen, PSC Brussel (Protestants Sociaal Centrum) en Lhiving. Samen met al die partners garanderen we een aangepaste begeleiding met een maximale autonomie en respect voor de privacy en het gezinsleven.

In 2015 daalde het aantal opvangplaatsen omdat er bespaard moest worden. Wel hebben we sinds vorig jaar naast 'gewone plaatsen' ook een opvangcapaciteit voor niet-begeleide minderjarigen en mensen met medische problemen.

Daarnaast werden in januari 2015 voor het eerst 225 bufferplaatsen gecreëerd. Bufferplaatsen zijn plaatsen die niet gebruikt worden, tenzij de structurele beschikbare opvangplaatsen niet volstaan bij een plotse hoge instroom van asielzoekers.

Gemiddeld vingen wij en onze partners in 2015, over de verschillende categorieën heen, 650 asielzoekers op. Het aantal aankomsten in het opvangnetwerk kwam in een stroomversnelling terecht vanaf de zomer van 2015, waardoor de overheid de bufferplaatsen moest activeren.

Dat vroeg om een heel intensieve dagelijkse operationele werking. Samen met Fedasil zorgden onze medewerkers voor de toekenning van woningen aan asielzoekers die in centra verbleven of die net gearriveerd waren. We kregen opnieuw meer nieuwkomers (asielzoekers die ons meteen bij hun asielaanvraag werden toegewezen).

Naast het organiseren van de opvangplaatsen werken we ook intensief aan de juridische opvolging van de dossiers van onze bewoners en de ondersteuning van onze partners in de opvang en begeleiding.

ONDERSTEUNING PARTNERS ASIELOPVANG

Die ondersteuning bieden we op verschillende manieren. We analyseren de beslissingen over de asielaanvragen van onze bewoners en geven duiding en advies aan hun begeleiders. Ook advocaten van bewoners kunnen bij ons terecht voor juridisch advies. Daarnaast geven we advies over het recht op opvang en bemiddelen we tussen de bevoegde instanties en onze bewoners.

De verhoogde instroom van asielzoekers vanaf het midden van 2015 zorgde voor een duidelijke verstrenging in het beleid van Fedasil. Daardoor bleek het soms nodig om advocaten aan te sporen om beroep in te dienen tegen beslissingen van Fedasil. We stelden vast dat advocaten vaker zelf naar de rechtbank stapten wanneer het ging over het recht op opvang van hun cliënten. Vluchtelingenwerk volgde heel wat individuele juridische dossiers op, waarbij we expertise konden uitwisselen met de advocaten.

We lichtten via de begeleiders ook vaak de federale Ombudsman in over bepaalde problemen. Zo bouwden we aan expertise in opvangdossiers en konden we begeleiders beter ondersteunen.

We deelden onze bezorgdheden met de instanties, soms met positieve wijzigingen in de praktijk tot gevolg.

THEMA: BESCHERMING

In 2015 werd heel erg duidelijk dat we het Belgisch beleid rond asiel en migratie onmogelijk

kunnen loskoppelen van de Europese dimensie. Nog nooit was er zo veel aandacht voor de nood aan 'een Europese aanpak' en een gemeenschappelijk Europees asiel- en migratiebeleid vanuit politiek, pers en het brede publiek. Alleen varieert de concrete invulling van hoe dat gemeenschappelijk asielbeleid er moet uitzien.

Landen aan de buitengrenzen van de EU vinden dat zij door hun geografische positie benadeeld worden. Volgens het huidige Dublin-systeem is er maar één land in de EU dat verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielaanvraag. Meestal komt het erop neer dat het land is waar een asielzoeker voor het eerst de EU binnen komt verantwoordelijk wordt. Landen zoals Italië en Griekenland vinden dat zij onmogelijk de verantwoordelijkheid kunnen dragen voor alle mensen die binnenkomen, noch voor reddingsoperaties in de Middellandse Zee.

Landen in het noorden van de EU verwijten de landen in het zuiden dan weer dat zij hun grenzen niet goed genoeg bewaken, dat ze opzettelijk niet alle asielzoekers registreren en hun ogen sluiten wanneer asielzoekers doorreizen naar andere landen.

VEILIGE EN LEGALE TOEGANG

Minstens 3771 mensen lieten in 2015 het leven, in een poging om Europa te bereiken in een gammel bootje over de Middellandse Zee. Een onaanvaardbaar cijfer. Helaas keken beleidsmakers veeleer naar de symptomen dan naar de ware oorzaken van dit probleem.

Zo besliste de EU om in de Middellandse Zee een militaire operatie te starten om boten van mensensmokkelaars te onderscheppen en te vernietigen. Ook België toonde zich voorstander van deze beslissing.

Weetje: Vluchtelingenwerk moest zich nooit eerder zo vaak uitspreken over Europese ontwikkelingen als in 2015. Het aantal berichten op onze website illustreert die tendens.

Onze berichten:

- Gebrek aan veilige, legale routes maken mensensmokkelaars rijk – niet de reddingsoperaties (17/04/2015)
- Bootvluchtelingen: Europa en België moeten nu actie ondernemen (20/04/2015)
- Europa laat bootvluchtelingen in de steek (24/04/2015)
- Europese Commissie stelt agenda voor migratie voor (13/05/2015)
- De boot in voor bootvluchtelingen (12/06/2015)
- Europese 'hotspots' voor vluchtelingen geen oplossing voor doden op zee (18/06/2015)
- Gemengde gevoelens bij Europese beslissingen asielzoekers (24/07/2015)
- Grenzen controleren is geen oplossing maar paniekzaaierij (16/09/2015)
- EU-top: nog geen vooruitgang in solidariteit rond asielcrisis (17/09/2015)

De operatie kwam er naar aanleiding van een reeks grote scheepsrampen eind april 2015. In een week tijd verdronken meer dan duizend mensen. Door te focussen op de strijd tegen mensensmokkel vergeet de EU dat mensensmokkelaars er alle baat bij hebben dat mensen op de vlucht zo goed als geen legale manier hebben om naar de EU te reizen. Gelukkig besloot de EU ook om de reddingsoperaties in de Middellandse Zee uit te breiden, met de medewerking van België.

LOBBYWERK HUMANITAIRE VISA

Het lobbywerk rond humanitaire visa, dat we in 2014 startten, werd onverminderd verdergezet in 2015. Vluchtelingenwerk pleitte ervoor dat België een visum zou geven aan Syriërs op de vlucht, zodat ze veilig naar België konden komen. Die focus op Syriërs is legitiem omdat hun nood aan bescherming overduidelijk is. Syriërs op de vlucht die in België geraken krijgen nagenoeg altijd een beschermingsstatus (beschermingspercentage in 2015 = 97,6%). Alleen moeten ze hier eerst wel levend aankomen om van die bescherming gebruik te kunnen maken.

We actualiseerden onze nota 'Veilige en legale routes voor Syriërs op de vlucht' en stelden de nota voor aan politieke partijen. Verschillende kamerleden gebruikten onze argumenten tijdens de parlementaire debatten naar aanleiding van de scheepsrampen in april 2015. Er kwam een oproep van verschillende partijen, ook van de regeringscoalitie, om een beleid rond humanitaire visa te ontwikkelen voor mensen uit oorlogsgebieden. Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken verklaarde dat hij dit zou onderzoeken.

We gingen ook in gesprek met de staatssecretaris over onze visie rond humanitaire visa. Ook al verschilden we vaak van mening, toch konden we constructief in overleg gaan en zagen we vooruitgang in het dossier.

We waren dan ook aangenaam verrast toen de staatssecretaris in juli aankondigde dat de regering 244 Syriërs uit Aleppo naar België overbracht via een geheime operatie. Wel hadden we vragen over de manier waarop men mensen geselecteerd had: het bleek enkel om christenen te gaan. Deze operatie bewees in ieder geval dat er geen juridische obstakels zijn om humanitaire visa toe te kennen, wanneer er voldoende politieke wil aanwezig is. Maar met het stijgende aantal asielaanvragen daalde het politiek enthousiasme om nog meer vluchtelingen naar België te laten komen.

Wij zijn van mening dat we moeten blijven werken aan een veilige en legale toegang tot Europa en België. De mensen op de vlucht die nu aankomen hebben meestal een helse tocht achter de rug. Bovendien verloopt de oversteek op een totaal onbeheersbare manier. Een duidelijk beleid rond humanitaire visa zou niet alleen levens redden, maar kan ook bijdragen tot een meer georganiseerde en beheersbare situatie, zowel op Europees als op Belgisch niveau. Hier blijven wij in 2016 voor pleiten.

Onze berichten

- Na 4 jaar Syrisch conflict nog steeds geen veilige toegang tot Europa (16/03/2015)
- Waarom het voor ons weer niet genoeg is (13/07/2015)

VERDEDIGING FUNDAMENTELE RECHTEN

De afgelopen jaren was de tendens bij de overheid 'inperking van procedurele garanties voor asielzoekers'. Zo voerde de regering al in 2011 het begrip 'veilige herkomstlanden' toe aan de wet. De overheid gaat ervan uit dat bepaalde landen veilig zijn. Asielzoekers uit die zogenaamd veilige landen moeten extra bewijzen leveren voor de vervolging of het gevaar dat ze ontvluchten.

De huidige regering wil de asielprocedure nog versnellen. Bovendien wil de overheid ook meer mogelijkheden om de beschermingsstatus van asielzoekers in te trekken of te weigeren wanneer er gevaar dreigt voor de openbare orde en de veiligheid. Er werd dan ook een wetswijziging ingevoerd in augustus, 'een nodige maatregel in een integrale aanpak tegen radicalisering', luidde het.

De regering gaf het hele jaar door prioriteit aan restrictieve maatregelen, die soms niet eens afgesproken waren in het regeerakkoord.

Vluchtelingenwerk investeerde in 2015 heel wat tijd in het informeren en sensibiliseren van zowel de publieke opinie als de beleidsmakers.

Heel wat regeringsvoorstellen waren namelijk juridisch en moreel onhoudbaar. Dat moesten we duidelijk communiceren naar de publieke opinie, maar evengoed naar de politiek, die zelf met veel vragen zat over de technische aspecten van de wetgeving. Andere voorstellen waren dan weer juridisch wel mogelijk, maar helemaal niet wenselijk vanuit het oogpunt van de bescherming van vluchtelingen en de bevordering van hun verdere integratie in België.

Zo besliste de regering om de verblijfsvergunning voor erkende vluchtelingen naar een beperkte duur van vijf jaar te brengen.

Ook kwam het tot een discussie tussen verschillende regeringspartijen over een apart sociaal statuut voor erkende vluchtelingen, een statuut met minder rechten. Gelukkig is het Vluchtelingenverdrag hierin heel duidelijk: vluchtelingen hebben dezelfde sociale rechten als burgers van het land dat hen asiel geeft. Regeringspartijen zoals de CD&V verzetten zich uitdrukkelijk tegen verschillende sociale statuten.

Ook wilde de regering de procedure voor gezinshereniging voor erkende vluchtelingen verstrengen. Gelukkig lijkt deze laatste discussie voorlopig van de baan.

Vluchtelingenwerk besprak deze voorstellen met de politieke actoren en nam hierover onmiddellijk een publiek standpunt in.

Helaas keurde de regering twee van de bovengenoemde maatregelen toch goed. De maatregelen rond gezinshereniging lijken gelukkig van de baan.

Onze berichten:

- Ministerraad wil mogelijkheid tot intrekking van beschermingsstatus uitbreiden (10/02/2015)
- Vluchteling voor altijd? (02/10/2015)
- Persbericht: Inperken rechten van vluchtelingen zinloos (22/10/2015)

RECHT OM ASIELAANVRAAG IN TE DIENEN

Ook het recht om asiel aan te vragen kwam in het najaar in het gedrang. Door de plotse stijging van de asielaanvragen besloot de staatssecretaris dat Dienst Vreemdelingenzaken maximaal tweehonderdvijftig aanvragen per dag zou registreren. Als gevolg daarvan moesten asielzoekers soms een maand wachten om hun asielaanvraag te registreren. Verder stuurde de staatssecretaris gericht brieven naar de asielzoekers. Eerst naar de Irakezen, daarna naar alle asielzoekers en ten slotte één naar de Afghaanse asielzoekers.

Deze maatregelen gaan volgens ons in tegen het fundamenteel recht om asiel aan te vragen. Wij kaartten dit aan via de pers en stimuleerden het parlementair debat.

Onze berichten:

- CIRÉ en Vluchtelingenwerk vragen dringend oplossingen voor de zelfgecreëerde chaos aan Dienst Vreemdelingenzaken

(31/08/2015)

- Staatssecretaris Francken houdt vol in het onnodig creëren van chaos (02/09/2015)
- Tendentieuze brief om Iraakse asielzoekers af te schrikken: onaanvaardbaar (07/10/2015)
- Vluchtelingenwerk vindt beperking van 150 asielaanvragen per dag onaanvaardbaar (28/10/2015)
- 'Push-backs' in de hoofdstad van Europa (27/11/2015)
- Brieven aan asielzoekers: onaanvaardbare afschrikking (27/11/2015)

JURIDISCHE BIJSTAND

De regering werkte verder aan een hervorming van de juridische bijstand. De asielprocedures zijn complex en erg technisch. Vluchtelingen hebben alle belang bij een goede advocaat, maar heel wat asielzoekers hebben niet de middelen om een advocaat te betalen. Gelukkig kunnen ze in België een beroep doen op een pro-Deoadvocaat. De hervormingen die vluchtelingen de toegang tot een pro-Deoadvocaat ontzeggen zijn zonder meer zorgwekkend. Daarom zetelen wij in het platform 'Recht voor Iedereen', dat heel wat middenveldorganisaties en advocaten samenbrengt.

Deze regering lanceerde nog andere zorgwekkende voorstellen, zoals de invoering van remgeld voor een pro-Deoadvocaat. Dat zou voor heel wat asielzoekers een grote drempel betekenen.

Op 24 juni organiseerde Vluchtelingenwerk samen met het platform 'Recht voor Iedereen' een symbolische actie voor de gebouwen van de FOD Justitie. Wij vroegen de regering om geen muur te bouwen rond de juridische bijstand.

Verder waren we op 26 november aanwezig op een sensibiliseringsevenement van het platform. Wij kaartten daar de specifieke knelpunten aan in de geplande hervorming.

Ten slotte tekenden en verspreidden we de petitie van het platform waarin wij 'nee' zeiden tegen het remgeld en een systeem van herfinanciering van de juridische bijstand vroegen.

netwerktegenarmoede.be/petitie

DETENTIE

Samen met onze Franstalige zusterorganisatie CIRÉ en onze lidorganisatie Jesuit Refugee Service Belgium (JRS) coördineren wij de Transitgroep van de gesloten centra. De Transitgroep

functioneert al meer dan tien jaar als een los platform van medewerkers en vrijwilligers uit verschillende ngo's. Myria (het federaal migratiecentrum), BCHV (Comité Belge d'Aide aux Réfugiés) en UNHCR (de VN vluchtelingenorganisatie) zijn waarnemende leden binnen het platform. De kerntaak van de Transitgroep is het bereiken van migranten in administratieve detentie worden geplaatst.

Mensen uit de Transitgroep bezoeken wekelijks de vijf gesloten centra en de vier sites met terugkeerwoningen. Ze staan de opgesloten asielzoekers bij op psychosociaal en juridisch vlak. Bovendien vervullen ze op deze moeilijk toegankelijke plaatsen een rol als waakhond van de mensenrechten. Wij helpen hen bij de coördinatie, ondersteuning, het analysewerk, de beleidsbeïnvloeding en het zoeken naar bijkomende financiering.

Ook in 2015 beslisten we om actief te werken rond het thema detentie, maar omdat we niet meer over voldoende middelen beschikten, moesten we het beleidswerk rond detentie afbouwen. Onze focus lag op de monitoring van de gesloten centra. Na een grondige evaluatie over de werking van het platform, werkten wij een nieuwe structuur en een strategische planning uit waarmee we in 2016 van start gingen. We focusten ook sterk op de ondersteuning van de bezoekers. We organiseerden verschillende juridische en methodologische vormingen rond o.a. arbeidsrechten in samenwerking met Orca (Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten) en mensenhandel in samenwerking met Myria.

Met de extra middelen van het European Program for Integration and Migration (EPIM) organiseerden we in maart een intensieve workshop rond monitoring van vreemdelingendetentie, samen met de International Detention Coalition (IDC). Zestien Europese ngo's met toegang tot vreemdelingendetentie werden geselecteerd om twee dagen te reflecteren over de verschillende onderdelen van monitoring. Het doel was om ervaringen uit te wisselen en operationele netwerken op te zetten. Het resultaat is gebundeld in een paper die andere ngo's hopelijk aanzet tot monitoring van detentiecentra. (vluchtelingenwerk.be/node/840)

Onze inspanningen werden beloond. In september 2015 kregen we groen licht van een private sponsor om tot september 2018 met hun steun onze werking rond detentie verder uit te bouwen. De nadruk zal liggen op de verdere professiona-

lisering van het platform en de monitoring van de centra.

Leden van het platform: JRS, CIRÉ, Ligue des droit de l'homme, Caritas International, Point d'Appui, Aide aux personnes déplacées en MRAX. Waarnemende leden van het platform : Myria, UNHCR, BCHV.

PROJECTEN EN SAMENWERKINGEN

IN BRUSSEL ONTMOET JE DE WERELD

In 2015 richtten we onze bijzondere aandacht op studenten uit het Brusselse hoger onderwijs. Dankzij het project 'In Brussel ontmoet je de wereld', ondersteund door de Vlaamse overheid, kregen ongeveer vierhonderdzestig studenten uit diverse opleidingen basisinformatie over asielzoekers in België. We gingen met hen in gesprek over de actuele situatie in Brussel. Daarnaast maakten de studenten kennis met een Syrische vluchteling die zijn verhaal vertelde. Op die manier kregen studenten een realistisch beeld van wat het betekent om een vluchteling te zijn. Op deze manier brachten we een positief verhaal voor toekomstige generaties, als tegenwicht voor de vaak negatieve berichtgeving over mensen op de vlucht.

Daarnaast konden via dit project een vijftigtal studenten kennismaken met ons Startpunt. De studenten hielpen bij de soep- en infobedeling en bij het organiseren van activiteiten voor Belgen en nieuwkomers. De soep- en infobedeling bracht studenten op een laagdrempelige manier in contact met pas aangekomen asielzoekers. De studenten sloten vriendschapsbanden met de vrijwilligers, die zelf van diverse origine zijn. Nadat enkele vrijwilligers aangaven dat ze meer

Wist je dat...

- de Transitgroep meer dan 239 keer een gesloten centrum bezocht?
- meer dan 879 opgesloten personen begeleid zijn door de bezoekers? Dit is meer dan tien procent van het totale aantal opgesloten personen in 2015.
- de terugkeerwoningen 49 keer bezocht werden?
- 81 gezinnen in de terugkeerwoningen begeleid werden?

Nederlands wilden spreken, hielpen enkele studenten bij de opstart van conversatietafels Nederlands. Tweewekelijks toerden we ons Startpunt op maandagnamiddag om tot een klaslokaal. In totaal bereikten we twaalf vrijwilligers die geen Nederlands kenden. Deze conversatietafels herkennen we en werken we verder uit in 2016.

We organiseerden ook maandelijkse kookateliers, waaraan een aantal studenten deelnamen. Tijdens die kookateliers laten vluchtelingen deelnemers kennismaken met een typisch gerecht uit hun land. Deze activiteit had van bij het begin veel succes en we zetten ze dan ook verder in 2016.

Daarnaast zetten we een reeks specifieke opleidingen op poten. Zo nodigden we een zeventigtal studenten uit de Brusselse opleiding verpleegkunde uit in verschillende asielcentra van Fedasil en het Rode Kruis om er info te geven aan de bewoners over de verzorging van hun jonge kinderen. Ze hadden het over thema's als voeding, veiligheid, kledij, ... Dit initiatief konden we realiseren in samenwerking met verschillende Brusselse opvangcentra en Kind en Gezin, die in de centra actief zijn.

Verder boden een tiental rechtenstudenten ondersteuning aan het burgerplatform. Ze gaven juridische informatie aan de net aangekomen asielzoekers. Op dat moment vervulden ze niet alleen een dringende nood, maar konden ze ook ervaring opdoen in het eigen werkveld.

Een aantal studenten sociologie voerden onderzoek uit naar de motivatie en de beleving van vrijwilligers in het Startpunt. Dit onderzochten ze aan de hand van een focusgroep en individuele gesprekken. De resultaten hiervan kunnen ons helpen om het vrijwilligersmanagement te evalueren en te verbeteren.

SCHRIJVER ZOEKT VLUCHTELING

Eind september stelde Vluchtelingenwerk zijn allereerste literaire non-fictie boek voor: 'Er zijn geen paarden in Brussel - vluchtelingenverhalen'. Het boek werd uitgegeven door EPO en kwam tot stand met de steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren. Samen met zes vermaarde auteurs goten we het levensverhaal van zes vluchtelingen in een boeiend kortverhaal. Ze heten Svetlana, Teliwel, Nozizwe, Zaki, Abdulkarim en Mohamed. Ze komen uit het Zuiden; van Zimbabwe, Afghanistan en Somalië, maar evengoed van Rusland. "Men noemt hen vluchtelingen maar het zijn net mensen." Ze ontvluchtten hun thuisland voor oorlog, vervolging en geweld, en willen een nieuw

leven in België. Schrijvers Rodaan Al Galidi, Rachida Lamrabet, Bart Demyttenaere, Pat Van Beirs, Do Van Ranst en Michael De Cock geven hen een stem en een gezicht. De nadruk van het boek en de reeks boekvoorstellingen die we na het verschijnen van het boek organiseerden, ligt op de mens achter de vluchteling.

GASTVRIJ FONDS

We dienden in 2015 een projectaanvraag in bij de Koning Boudewijnstichting voor de financiële ondersteuning van het project Gastvrij Fonds. Met dit fonds willen we op eenvoudige en flexibele wijze middelen voorzien voor lokale gastvrije initiatieven. Die financiële steun geeft lokale groepen een duwtje in de rug bij het organiseren van socio-culturele activiteiten op gemeentelijk niveau. Het gaat om activiteiten die bijdragen bij tot een positieve beeldvorming over mensen op de vlucht, meer verbondenheid en verbinding tussen nieuwkomers en lokale bewoners creëren, gastvrijheid op lokaal niveau in de kijker plaatsen en de zichtbaarheid van de initiatieven vergroten, zodat ze sensibiliserend kunnen werken.

In 2015 kozen we ervoor om vooral groepen te stimuleren die al een band hadden met Vluchtelingenwerk. De middelen komen deels van de Koning Boudewijnstichting en deels uit giften die we zelf ontvingen. De lokale initiatieven kregen elk duizend euro ter ondersteuning van één of meerdere socio-culturele activiteiten waarbij gastvrijheid centraal stond. Organisaties met meer dan vijf personeelsleden sloten we uit.

De lokale organisaties zorgden o.a. voor een kerstfeest, een concert, een thema-avond, een wereldmarkt... Aan de hand van die activiteiten plaatsten ze gastvrijheid in de kijker en boden ze een tegengewicht voor het vaak negatieve debat rond nieuwkomers.

ERFGOEDPROJECT

In 2015 begonnen we met ons erfgoedproject onder de werktitel 'Gastvrij Vlaanderen'. Met dit project focussen we drie jaar lang op het onthaal van asielzoekers en vluchtelingen door het Vlaamse middenveld vanaf 1951 tot vandaag.

Hoe werden vluchtelingen vroeger onthaald? Waren de Vlamingen solidair met vluchtelingen? Welke opmerkelijke initiatieven namen Vlamingen om vluchtelingen welkom te heten of om vluchtelingen te helpen in hun integratie? Hoe ervaren vluchtelingen dit onthaal? Deze en vele

andere vragen trachten we te beantwoorden aan de hand van het erfgoedmateriaal dat we verzamelen.

Dat materiaal is divers. Enerzijds is er heel wat 'tastbaar' cultureel erfgoed: foto's, documenten, brieven, affiches, voorwerpen. Een deel daarvan zit al opgeslagen in archieven, maar er dreigt ook heel wat materiaal verloren te gaan in persoonlijke archieven of bij kleine organisaties. Anderzijds is er het 'immaterieel' erfgoed. Het zijn gewoontes en gebruiken, verhalen van mensen, ervaringen, ... die vaak in het 'collectieve' geheugen van mensen zitten. Dit willen we aan de hand van interviews in kaart brengen.

In 2015 verzamelden we al heel wat getuigenissen, anekdotes en foto's. Met dit materiaal werken we toe naar een reizende tentoonstelling in 2017 en 2018.

MIGRATIECOALITIE

In de Migratiecoalitie werken we samen met 11.11.11, het Minderhedenforum, Netwerk tegen Armoede, ORBIT en Samenlevingsopbouw. We ontwikkelen er visies over wereldwijde oorzaken en gevolgen van migratie. In 2015 trokken de directeurs van de verschillende organisaties naar vergaderingen met staatssecretaris van Asiel en Migratie Theo Francken. Tegelijk boog de coalitie zich over de menselijke en financiële kost van het Belgische migratiebeleid. We organiseerden twee denkdagen voor het ruimere middenveld. We verzamelden er input met het oog op de publicatie van een nieuw rapport. Deze publicatie zal begin maart 2016 beschikbaar zijn.

WERELD IN BEWEGING

Vluchtelingenwerk bracht samen met 11.11.11 de bestaande initiatieven op het vlak van migratie en ontwikkeling (M&O) in kaart. Samen met medewerkers van ngo's en organisaties van mensen met een migratie-achtergrond peilden we naar de noden aan educatief materiaal over deze thema's. In december organiseerden we een netwerkdag met al deze deelnemers. We slaagden erin mensen warm te maken voor samenwerking. Onze expertise op dit vlak is gewild; we maakten onze visie op M&O bekend via de site van 11.11.11. Op vraag van de BTC-infocycclus creëerden we een eerste workshop. In 2016 gaan we verder met de ontwikkeling van educatief materiaal.

GEVLUCHTE JONGEREN

Sinds 2014 werken we samen met jonge vluchtelingen onder de noemer 'Altochtonen van de toekomst', met steun van de Vlaamse overheid. Altochtonen, zijn noch autochtoon, noch allochtoon, maar wereldburgers.

Samen met een dertigtal jongeren brengen we hun verhaal in beeld; de jongeren evalueren de situatie van jonge vluchtelingen in België. Wat liep goed tijdens de asielpprocedure? Wat kan beter? En wat kan het beleid doen om de situatie te verbeteren?

De jongeren gingen daarover een gesprek aan met de Kinderrechtencommissaris en met het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. Ze gaven in samenwerking met De Ambrassade en de Vlaamse Jeugdtraid beleidsaanbevelingen die we in 2016 wijd zullen verspreiden en overdragen aan beleidsmakers.

Daarnaast willen de jongeren zelf iets betekenen voor andere jonge vluchtelingen. Ze namen deel aan de solidariteitsmars Refugees Welcome. Sinds oktober 2015 organiseren ze met onze ondersteuning activiteiten voor jongeren die nog in

asielcentra verblijven. Zo bereikten ze al 17 jongeren in twee verschillende centra. Ze deden kennismakingsspelen en gingen samen bowlen.

In de zomer gingen we voor de tweede keer op kamp met 18 jongeren van tien verschillende nationaliteiten. Dankzij de giften van vele individuele donateurs verbleven we een weekend in Baelen. Naast de typische kampspelen volgden de jongeren een vorming van Labo vzw en leerden ze met Roman Klochkov kortfilms maken over het verhaal dat ze willen vertellen.

TEAMDAGEN

Bedrijven en verenigingen kunnen samen met hun werknemers een dag komen helpen in ons Startpunt. De dag begint met een korte infosessie: wat is een vluchteling? Tijdens de introductie maken ze kennis met het thema 'vluchtelingen'. Waar komen de vluchtelingen vandaan? Waarom vluchten ze? Welke stappen moeten ze doorlopen in België? Daarna kookt het team samen. Rond de middag halen we de asielzoekers op aan de DVZ. Ze komen in ons Startpunt tot rust en krijgen antwoorden op al hun vragen. Na het middagmaal krijgt het team de kans om in gesprek te gaan met een vluchteling.

In 2015 zijn we gestart met het organiseren van teamdagen als een manier om fondsen te werven voor het Startpunt. Dit concept was een succes. We organiseerden in 2015 acht teamdagen. Er kwam interesse uit verschillende sectoren. Zo hebben we mensen over de vloer gehad van een advocatenkantoor, werknemers van de Universiteit Antwerpen, investeringsmaatschappijen, een interimkantoor,.... De teams ervoeren deze dag als zeer positief. Ze waren allemaal onder de indruk van onze werking en van wat de asielzoekers hebben meegemaakt. 'Goed voor de bewustwording.'

Het contact met vluchtelingen geeft deze mensen een gezicht. Ze zijn niet langer cijfers, maar mensen van vlees en bloed die vluchtten voor oorlog. Helaas hebben we het aantal teamdagen moeten beperken door de asielcrisis en de daarbij horende drukte in ons Startpunt. Toch willen we in 2016 opnieuw starten met het organiseren van teamdagen.

DEEL 2 WIE ZIJN WE?

© Mirjam Devriendt

MISSIE

Vluchtelingenwerk zet zich in voor mensen op de vlucht voor oorlog, geweld en vervolging. We doen dit in 2015 niet alleen, maar met onze [vijftig leden](#) en heel wat [enthousiaste vrijwilligers](#) en talloze burgerinitiatieven. Samen verdedigen we de rechten van mensen op de vlucht en verhogen we de druk op het beleid en brengen we mensen in beweging. Vanaf de eerste dag dat mensen arriveren in België vangen we mensen op en informeren we hen over de procedure.

We coördineren ook een eigen opvangnetwerk, zijn actief rond integratie en ijveren voor een menswaardige terugkeer. We ondersteunen iedereen die asielzoekers en vluchtelingen bijstaat. We lichten elk beleid kritisch door en formuleren aanbevelingen voor beleidsmakers. We gaan in debat met burgers en geven vormingen. Voeren gesprekken met beleidsmensen en oefenen druk uit via lobbywerk, acties en de media, via media-

genieke campagnes, creatieve acties en pers – en opiniestukken.

Samen met tal van partnerorganisaties vangt Vluchtelingenwerk 750 asielzoekers op. Voor ons staan daarbij autonomie en het gezin centraal. Daarom kiezen we ervoor asielzoekers op te vangen in individuele woningen, appartementen of studio's. In noodgevallen brachten we in 2015 ook tijdelijk mensen onder die op straat bleven staan. We werken ook innovatieve projecten uit waarbij we mensen op een meer duurzame manier helpen om een thuis te vinden in België.

EEN GEDREVEN TEAM

Een gedreven, sterk gemotiveerd en enthousiast team stond in 2015 klaar om op professionele wijze mensen in beweging te brengen, degelijke informatie te verschaffen en goed de vinger aan de pols te houden.

Het gemiddelde personeelsbestand bedroeg in 2015 23,2 voltijds equivalenten. Dit is voor het

vierde jaar op rij een vermindering. In 2014 hadden we gemiddeld 27,6 voltijds equivalenten, in 2013 bedroeg dit nog 31,4, en in 2012 34,1. In 2015 kwamen 16 nieuwe collega's in dienst terwijl 14 mensen onze organisatie verlieten.

Vluchtelingenwerk heeft traditioneel meer vrouwen in dienst dan mannen. Op 31 december 2015 werkten er 10 mannen en 24 vrouwen bij ons in dienstverband. Het managementteam bestond dan uit 2 vrouwen en 2 mannen.

Vluchtelingenwerk voert een actief diversiteitsbeleid en selecteert medewerkers op basis van hun competenties. We vinden het belangrijk dat onze organisatie een afspiegeling is van de maatschappij en dat mensen kunnen groeien in hun loopbaan.

Op 31 december 2015 waren er bij Vluchtelingenwerk 6 collega's met een migratieachtergrond (dit is 17,6 procent), dit volgens de officiële definitie van 'een persoon met een nationaliteit van een land buiten de 15 "oude" Europese lidstaten of een persoon van wie minstens één ouder of twee grootouders een nationaliteit hebben van een land buiten de 15 "oude" Europese lidstaten'. Volgens onze interne definitie werkten er die dag 4 niet-Belgen, vluchtelingen, en genaturaliseerde collega's (dit is 11,7 procent) in het team.

Het personeel van Vluchtelingenwerk wordt verloond volgens zes looncategorieën, gebaseerd op de barema's van paritair comité 329.01 (socio-culturele sector). De loonspanning (het verschil tussen hoogste en laagste loon in de organisatie) bedroeg in december 2015 2,30. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2014, toen de loonspanning 2,34 bedroeg.

Het bruto maandloon van de directeur bedroeg eind 2015 4494,43 euro. De totale loonkost 2015 van de directeur voor de organisatie bedroeg 84475,67 (voltijdse tewerkstelling) inclusief werkgeversbijdragen, kostenvergoeding en woon-werkverkeer per trein in tweede klasse, met een gsm-abonnement, maaltijdcheques en het gebruik van een laptop als extralegale voordelen.

Personeelsleden krijgen hun abonnement openbaar vervoer voor woon-werkverkeer terugbetaald: volledig voor een treinabonnement en 80 procent voor een busabonnement. Bovenop de 20 dagen wettelijke vakantie biedt Vluchtelingenwerk 10 dagen extralegale vakantiedagen.

Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als werkgever bieden we ook niet-werknemers kansen om werkervaring op te doen. In totaal werden in 2015 zes medewerkers door

OCMW's ter beschikking gesteld voor een werkervaringstraject (in het statuut 'artikel 60').

(Zie tabel)

VRIJWILLIGERS

Vrijwilligers zijn de basis van onze beweging. Zowel in het Startpunt, als op het secretariaat en bij onze lokale groepen in heel Vlaanderen zijn dagelijks honderden vrijwilligers in de weer. Ze ondersteunen asielzoekers, vluchtelingen en mensen zonder papieren. Ze begeleiden hen bij hun procedure of voorzien in hun basisbehoeften zoals huisvesting, voedselbedeling, een warm onthaal,...

Meer dan 400 extra vrijwilligers meldden zich in 2015 om een handje toe te steken, ondersteuning te bieden op het secretariaat of avonden en nachten mensen op de vluchten van onderdak te voorzien. Het ging in hoofdzaak mensen die zich mee inzetten in ons startpunt in de Brusselse Noordwijk. Elke middag ontvangen mensen daar soep en informatie. Tegelijk zetten dagelijks zo'n 25 mensen zich in om 's ochtends en 's avonds door te verwijzen naar slaappleaatsen bij het Rode Kruis en zich te melden bij DVZ.

STUDENTENSTAGES

Tal van hogescholen en universiteiten kwamen in contact met Vluchtelingenwerk en boden stagairs aan om stageplaatsen op te nemen. Zo werkten we samen met Universiteit Antwerpen, Artesis – Plantijn Hogeschool, KULEUVEN, Artevelde Hogeschool en VSPW in Gent. Net als het jaar voordien ontvingen en begeleidden we een tiental stagairs binnen onze werking.

ONZE LEDEN

Het ledenbestand zag er eind 2015 als volgt uit:

ORGANISATIES

- Amnesty International Vlaanderen
- AZIZ Zemst
- Beweging.net
- Bond Zonder Naam
- Caritas International
- Çavaria
- CAW Antwerpen
- CAW Brussel
- CAW Limburg
- Convivial
- De Tinten

- Dokters van de Wereld
- Gardanto
- Eva Centrum
- Gemeenschap van Sant'Egidio
- Hand in Hand
- JRS Belgium
- Liga voor Mensenrechten
- Limburgs Platform Vluchtelingen
- Medimmigrant
- Mentor-Escale
- Minderhedenforum
- Minor-Ndako & Juna vzw
- ORBIT vzw
- Protestants Sociaal Centrum Brussel
- SIAL Lubbeek
- Sociale Dienst van Socialistische Solidariteit
- Solentra vzw
- Solidariteit Onthaalhuis Christus Koning
- Vlaams ABVV
- Vlaams Steunpunt Lokale Netwerken
- Vluchtelingen Ondersteuning Sint-Niklaas
- Werkgroep Merchtem Multicultureel
- Werkgroep Vluchtelingen Gent
- Werkgroep Vluchtelingen Wetteren

INDIVIDUELE LEDEN

An Huybrechts (bestuurder), Ann Cox, Anne Van Lancker (voorzitter), Daniel Alliet, Dirk Adriaensens, Dirk Jacobs, Els Hertogen, Liefke Dolmans (bestuurder), Liesbet Wuyts, Lucas Destrijcker

(bestuurder), Patrick Loobuyck, Paul Pataer (bestuurder), Sarah Lamote (bestuurder)

WAARNEMENDE LEDEN

Belgisch Comité voor Hulp aan Vluchtelingen

RAAD VAN BESTUUR EN ALGEMENE VERGADERING

De raad van bestuur wordt verkozen door de algemene vergadering en komt doorgaans maandelijks bijeen. Bestuurders zetelen op persoonlijke titel in de raad; hun mandaat is onbezoldigd. In

De raad bestond op 31 december uit: Anne Van Lancker (voorzitter), An Huybrechts (ondervoorzitter), Leo Dyckmans (penningmeester), Lucas Destrijcker, Liefke Dolmans, Josée Goethals, Sarah Lamote, Paul Pataer en Tetty Rooze. We namen afscheid als bestuurder van Els Hertogen.

Onze leden sturen de organisatie via de algemene vergadering, die de grote strategische lijnen uitzet. De Algemene Vergadering kwam vier maal samen in 2015. Tijdens de Vergadering van maart 2015 stond Theo Francken, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, als gastspreker op het programma.

DEEL 3 HET JAAR VAN VLUCHTELINGENWERK IN CIJFERS EN GRAFIEKEN

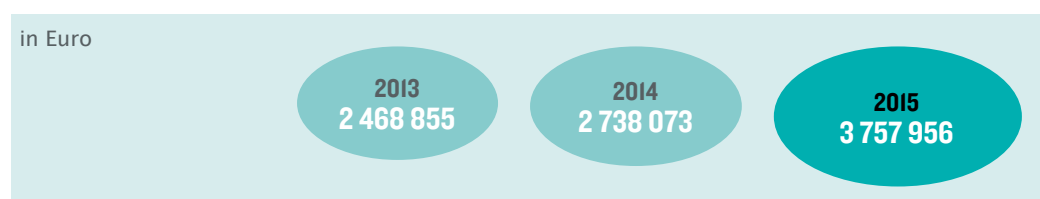
FINANCIËN

De besparingen, ingezet door de overheid in 2014, raakten Vluchtelingenwerk hard in de eerste jaarhelft van 2015. Voor het vierde jaar op rij daalde het personeelsbestand. Dankzij de enorme golf van solidariteit in de tweede jaarhelft konden we het hoofd bieden aan de uitdagingen.

Een solidariteit die zich uitte in voedselpakketten, opvangplaatsen, advies, vrijwilligerstijd, morele steun en financiële giften.

Aan allen die vluchtelingen een warm hart toedroegen in 2015, de duizenden individuele donateurs, de talloze bedrijven en hun samenwerkingsverbanden, de vakorganisaties, de stichtingen, de initiatieven uit de medische en culturele sectoren, de levensbeschouwelijke groepen, verschillende federale, Europese, Vlaamse, Brusselse en vele lokale overheden: bedankt.

BALANSTOTAAL

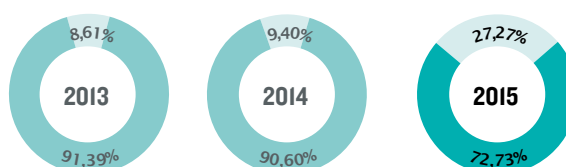

INKOMSTEN

Verhouding Overheidsfinanciering - Private fondsenwerving

	2013		2014		2015	
Overheidssubsidies	2 190 963	91,39%	2 223 361	90,60%	1 979 775	72,73%
Europese subsidies	154 782	6,46%	145 843	5,94%	120 902	4,44%
Federale subsidies	1 519 959	63,40%	1 503 901	61,28%	1 268 809	46,61%
Vlaamse subsidies	516 222	21,53%	573 617	23,38%	590 064	21,68%
Private fondsenwerving	206 361	8,61%	230 602	9,40%	742 335	27,27%
Stichtingen, NGO's, andere	121 060	5,05%	138 203	5,63%	220 496	8,10%
Bedrijfsdonateurs	10 050	0,42%	820	0,03%	72 585	2,67%
Particuliere donateurs	19 836	0,83%	45 776	1,87%	374 492	13,76%
Andere inkomsten	55 415	2,31%	45 803	1,87%	74 762	2,75%
Totaal	2 397 324	100%	2 453 963	100%	2 722 111	100%

Overheidssubsidies
 Private fondsenwerving

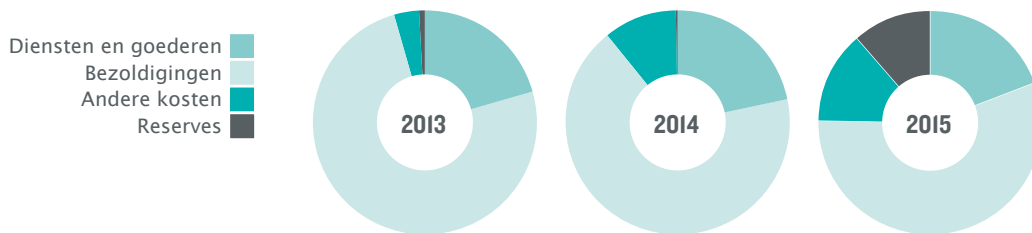

KOSTEN

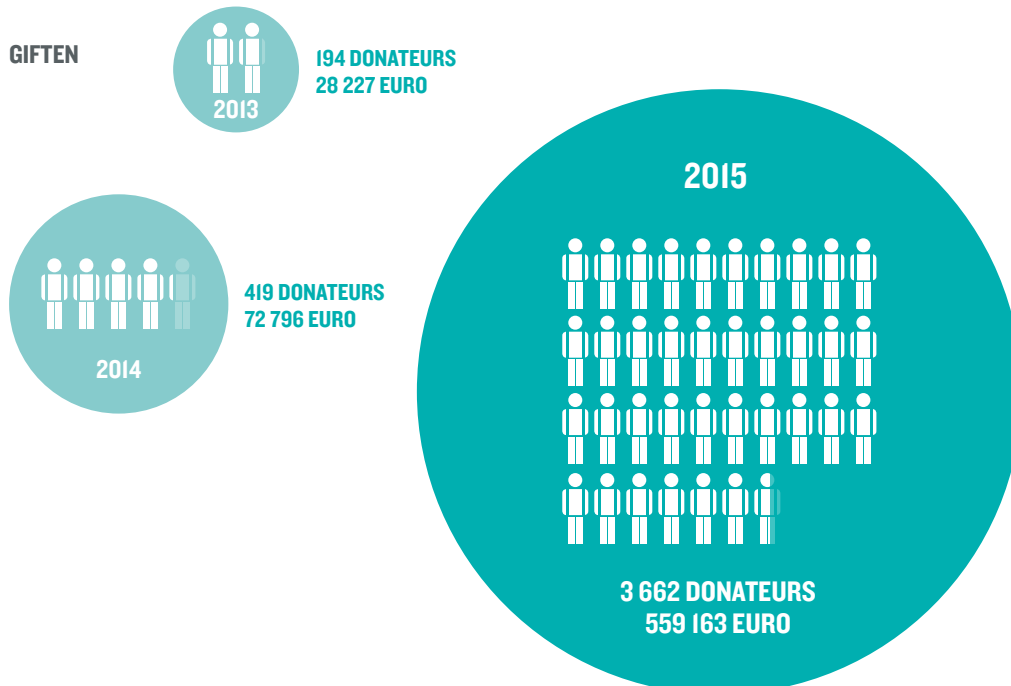
Verdeling van de kosten

	2013		2014		2015	
Diensten en goederen	494 832	20,64%	535 478	21,82%	527 870	19,39%
Bezoldigingen	1 796 988	74,96%	1 655 217	67,45%	1 523 985	55,99%
Andere kosten	90 575	3,78%	258 893	10,55%	360 274	13,24%
Reserves	14 929	0,62%	4 375	0,18%	309 982	11,39%
Totalen	2.397.324	100%	2 453.963	100%	2.722.111	100%

Reserves: Sinds de zomer van 2015 bevinden we ons in de grootste vluchtelingen crisis in Europa sinds WO II. De Algemene Vergadering besliste dan ook op 13 april 2016 een noodfonds aan te leggen als reserve. Dit fonds bestaat uit het integrale positieve resultaat van 2015 (309 981,67 euro), dat te danken is aan de golf van solidariteit in 2015. De middelen van dit fonds zullen integraal besteed worden in 2016.

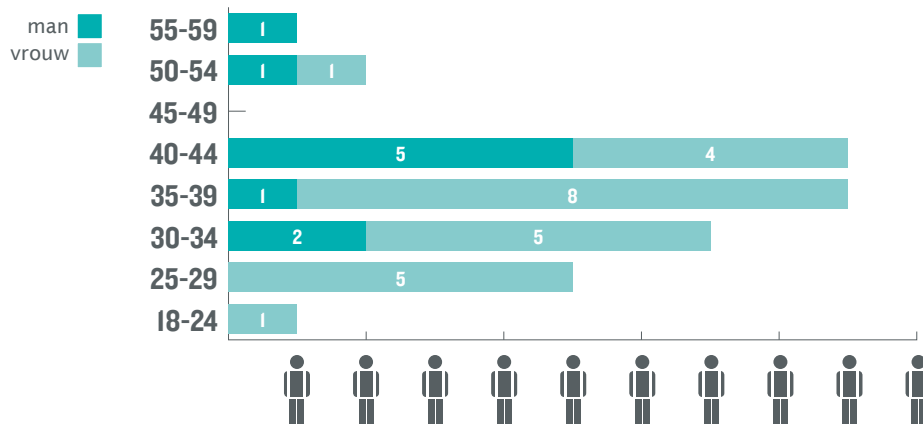

GIFTEN

PERSONEEL & VRIJWILLIGERS

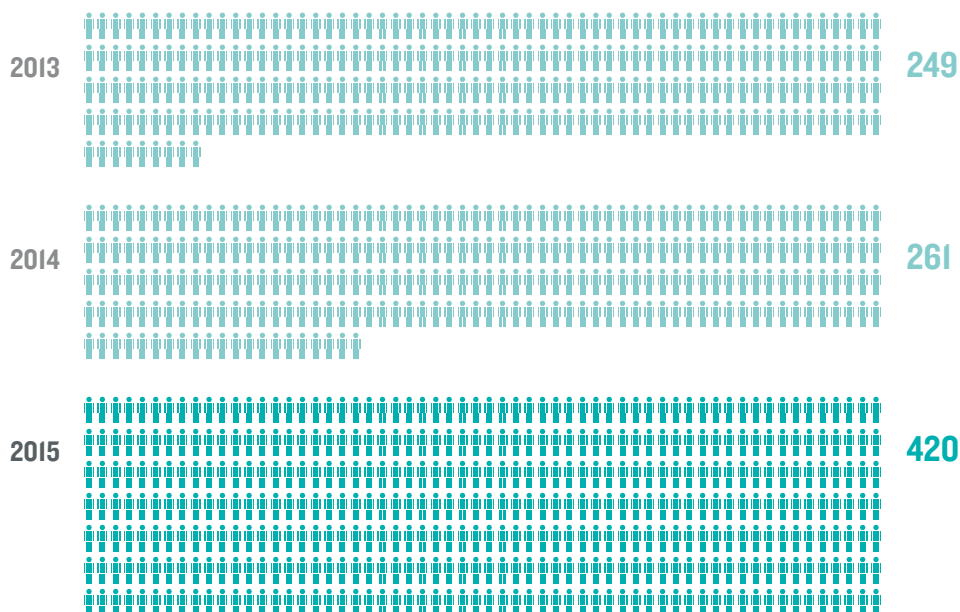
LEEFTIJDSPIRAMIDE PERSONEEL

EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD PERSONEELSBESTAND IN VOLTIJDS EQUIVALENTEN

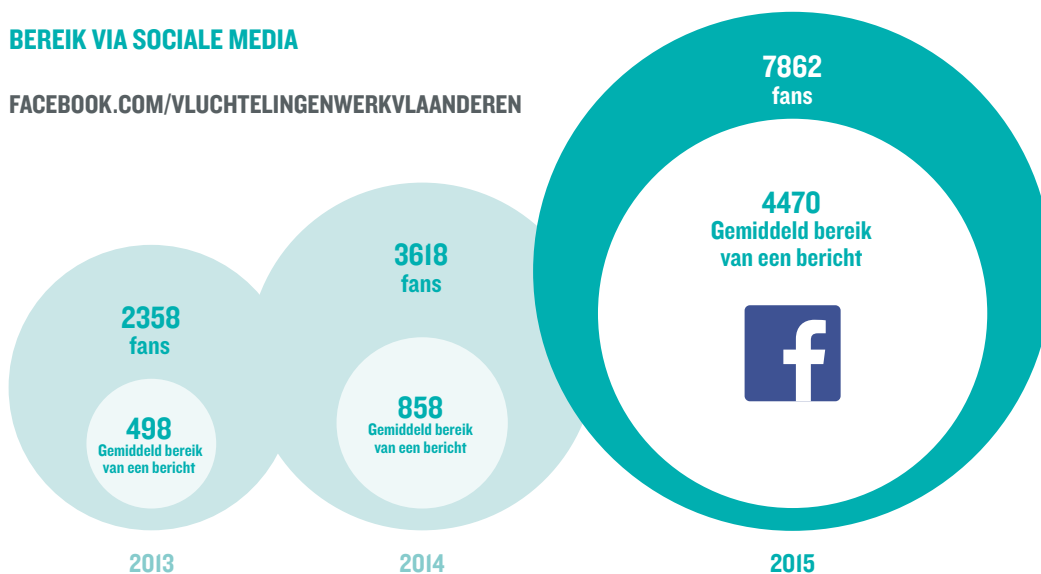

VRIJWILLIGERS

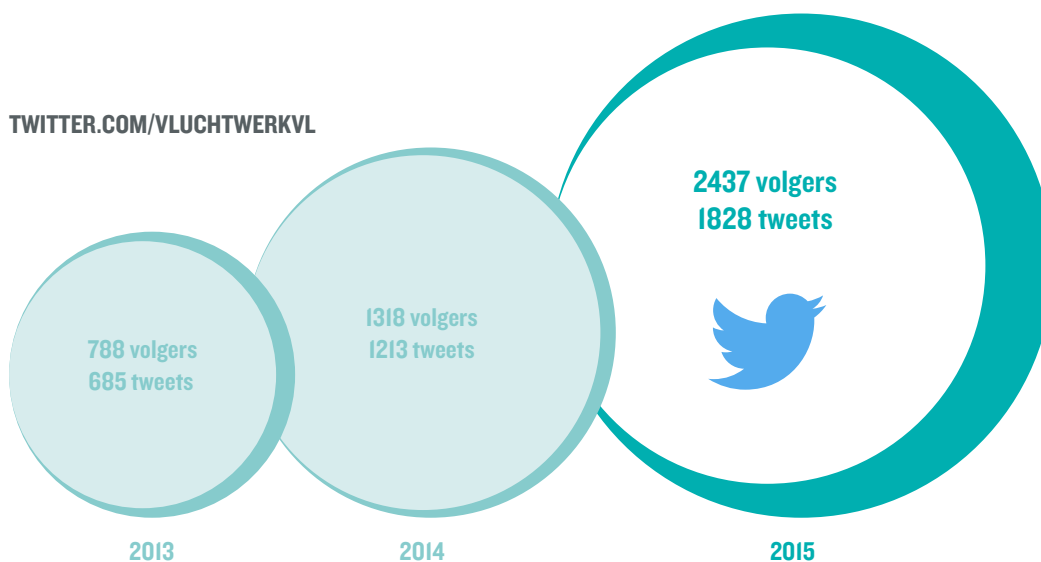

BEREIK VIA SOCIALE MEDIA

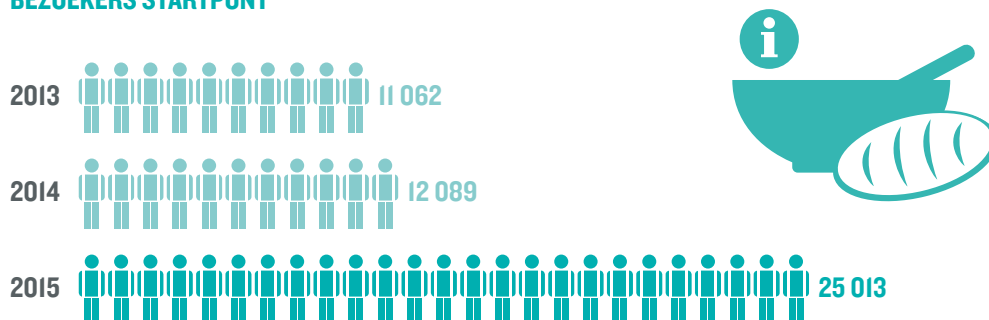
FACEBOOK.COM/VLUCHTELINGENWERKVLAANDEREN

TWITTER.COM/VLUCHTWERKVL

BEZOEKERS STARTPUNT

GEMIDDELDE BEZETTING VAN ONZE OPVANG PER NACHT

(in het kader van de conventie voor opvang van asielzoekers met Fedasil)

In 2014 en de eerste jaarthelft van 2015 werd het Belgische opvangnetwerk sterk gereduceerd. Ook bij Vluchtelingenwerk Vlaanderen werden leegstaande plaatsen in tijdelijke contracten gesloten, en werden mensen verplaatst, omdat bestaande plaatsen van onbepaalde duur werden omgezet naar 'bufferplaatsen'.

Vluchtelingenwerk Vlaanderen en de andere opvangpartners vingen dus in de eerste helft van het jaar heel wat minder asielzoekers op dan voordien.

Vanaf de tweede jaarthelft steeg de vraag naar opvangplaatsen in België drastisch en snel. Vluchtelingenwerk en partners leverden alle nodige inspanningen om plaatsen te heropenen en nieuwe woningen en sites voor de individuele opvang van asielzoekers te vinden. Zo bereikten we aan het eind van het jaar weer de hoogste bezettingsgraad.

Vluchtelingenwerk
VLAANDEREN

VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN VZW
KRUIDTUINSTRAAAT 75, 1210 BRUSSEL
T 02 225 44 00 · F 02 201 03 76
INFO@VLUCHTELINGENWERK.BE
WWW.VLUCHTELINGENWERK.BE

GIFTEN.VLUCHTELINGENWERK.BE
TRIODOS BANK BE06 5230 8056 2922